

J. U. OS "HAN BILBA"
 HRN BILBA TRŽBPA
 C 301462-402
 (Naziv ustanove, adresa i telefonski broj)

KANTON SREDIŠNJA BOSNA
 MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, ZNANOSTI, MLADIH, KULTURE I ŠPORTA

PREDMET: Prijedlog za napredovanje

U skladu s člankom 25. Pravilnika o ocjenjivanju, napredovanju i stjecanju statusa učitelja, nastavnika, profesora i stručnog suradnika u osnovnim i srednjim školama u Kantonu Središnja Bosna („Službene novine Kantona Središnja Bosna“, broj 7/21), Ministarstvu obrazovanja, znanosti, mladih, kulture i športa Kantona Središnja Bosna dostavlja se

PRIJEDLOG ZA NAPREDOVANJE

u zvanje Savjetnik
 u statusu _____

HARIS (MURIR) JASAREVIC, JMB: _____
 (Ime, ime oca, i prezime zaposlenika)

rođen/na _____ godine u TRAVNIK SBK, BIH
 (mjesto rođenja, kanton) (država rođenja)
 završio/la je školovanje u BIH 2003 2014
 (država) (godina završetka školovanja)
 na EDUKACIJSKI FAKULTET u TRAVNIKU
 (naziv visokoškolske ustanove) (mjesto)
 i stekao/la stručno zvanje MAGISTAR RAZREDNE NASTAVE
 Zaposlen/a je od 1.9.2005 godine u OS "HAN BILBA"
 (naziv ustanove)
 u HAN BILBA

Zaposlenik ima ukupno 18 godina radnoga iskustva nakon diplomiranja za potrebnu stručnu spremu i stručno zvanje, na poslovima (zaokružiti):

- a) nastavnika u osnovnoj školi;
- b) nastavnika u srednjoj školi;
- c) stručnog suradnika u osnovnoj školi;
- d) stručnog suradnika u srednjoj školi.

Do sada je radio/la _____, _____ od 1.9.2005 do 30.6.2005 godine,
 (ustanova – organizacija) (mjesto)
 na poslovima NASTAVNIK RAZREDNE NASTAVE

U OŠNOVNA ŠKOLA "HRA BILA"

HRA - BILA 42281

030/562-602

(Naziv škole, adresa i telefonski broj)

Obrazac 1 - NP

SREDNJOBOSANSKI KANTON
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, MLADIH, KULTURE I SPORTA

PREDMET: Podaci o uspjehu nastavnika u neposrednom odgojno-obrazovnom radu s učenicima

PODACI O USPJEHU NASTAVNIKA
U NEPOSREDNOM ODGOJNO-OBRAZOVNOM RADU S UČENICIMA

U skladu s člancima 10. i 11. Pravilnika o ocjenjivanju, napredovanju i stjecanju statusa učitelja, nastavnika, profesora i stručnog saradnika u osnovnim i srednjim školama u Srednjobosanskom kantonu („Službene novine Srednjobosanskog kantona“, broj 7121), vrednuje se uspjeh u neposrednom odgojno-obrazovnom radu s učenicima nastavnika

HARIS (MURID) JAŠAREVIĆ

(Ime, ime oca, i prezime)

MB. [REDACTED]

VSS, ZPP ECTS - MHS/STP RARENE NASTAVNIK

(stručna sprema nastavnika)

(predmet koji predaje)

I. Realizacija nastavnoga plana i programa

1. Nastavnik programске sadržaje planira u skladu s nastavnim planom i programom te ih realizira u potpunosti i na vrijeme.	1	2	3	4	5
2. Nastavnik u roku razrađuje godišnji i mjesečni plan rada te posjeduje odgovarajuću nastavnu pripremu za izvođenje nastavnoga časa.	1	2	3	4	5
3. Nastavnik pokazuje metodičku kreativnost primjenjivanjem savremenih oblika i metoda rada u poučavanju.	1	2	3	4	5
4. Prilikom realiziranja nastavnih sadržaja nastavnik postavlja odgojne, obrazovne i funkcionalne ciljeve koji su u skladu sa sposobnostima, interesima i potrebama učenika.	1	2	3	4	5

Zbir bodova (od tačke 1. do tačke 4.) = : 4 =

[Npr.: 5 + 4 + 3 + 2 = 14 : 4 = 3,5 - srednja vrijednost bodova (zaokružiti ispod 4)]

Bodovi: 0

1

2

3

4

5

(zaokružiti)

Obrazloženje:

Učitelj u dnevnoj radi nastavnih planova programima
sadržaje u skladu sa krp te ih realizira u potpunosti.
Ima vrijeme. U radu nastavnika godišnji i mjesečni planovi
nastavnika pripremu za čas. Nastavnik metodički kreativno
odgovor, aktivne i funkcionalne ciljeve prema učenicima

II. Postignuti rezultati u odgojno-obrazovnom radu s učenicima

1. Nastavnik pruža podršku učenicima u pogledu njihova napredovanja u učenju.	1	2	3	4	5
2. Nastavnik se koristi različitim metodama vrednovanja i ocjenjivanje je redovno u skladu s Pravilnikom.	1	2	3	4	5
3. Nastavnik svojim izražavanjem i ponašanjem postiže komunikaciju i aktivnost učenika.	1	2	3	4	5
4. Nastavnik osposobljava učenike za samostalno učenje i trajno obrazovanje.	1	2	3	4	5
5. Pedagoški stav nastavnika je autoritativan, odmjeren, dovoljno fleksibilan i demokratski.	1	2	3	4	5

6. Nastavnikova uputstva i prezentacija sadržaja razumljivi su i precizni, potiču stvaralacku aktivnost i razvijaju interes za nastavne sadržaje.
1	2	3	4	5

Zbir bodova (od tačke 1. do tačke 6.) =   : 6 =
 [Npr. 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 4 = 24 : 5 = 4,8 – srednja vrijednost bodova (zaokružiti ispod 5)]
 Bodovi: 0   1   2   3   4   **5** (zaokružiti)

Objašnjenje:

Učitelj u svojoj radu partnerstvo je da nastavnik pruža podršku učenicima u pogledu napredovanja u svojoj karijeri. Ne nastavlja metodama predavanja i oglašavanja, a uključuje u predavanje svojim nastavnim partner komunikaciju i podršku učenicima na radu. Ne stvaralacka nastave da nastavnik radi.

III. Promocija ljudskih prava i briga za zdrav okoliš

1. Nastavnikov odnos i ponašanje prema učenicima u skladu je s međunarodnom konvencijom o pravima djeteta.	1	2	3	4	5
2. Nastavnik s učenicima radi na promoviranju ljudskih prava.	1	2	3	4	5
3. Nastavnik svojim primjerom i kroz neposredni rad s učenicima radi na promoviranju brige za zdrav okoliš.	1	2	3	4	5

Zbir bodova (od tačke 1. do tačke 3.) =   : 3 =
 [Npr. 5 + 4 + 3 = 12 : 3 = 4 – srednja vrijednost bodova (zaokružiti ispod 4)]

Bodovi: 0   1   2   3   4   **5** (zaokružiti)

Objašnjenje:

Učitelj organizira slobodno vrijeme i da nastavnik pruži podršku učenicima na promoviranju ljudskih prava. Učitelj je promocija brige za zdravlje, zdravlje kroz organiziranje slobodnog vremena i slobodnog vremena.

IV. Odgovornost u radu i radna disciplina

1. Nastavnik ne kasni na nastavni čas i ne napušta ga prije vremena.	1	2	3	4	5
2. Nastavnik uredno i pravovremeno vodi propisanu pedagošku dokumentaciju.	1	2	3	4	5
3. Nastavnik je redovno prisutan na sjednicama stručnih tijela.	1	2	3	4	5
4. Nastavnik izgrađuje partnerski odnos s učenicima.	1	2	3	4	5
5. Nastavnik je angažiran u vođenju slobodnih aktivnosti i sudjeluje u javnim ili školskim nastupima.	1	2	3	4	5

Zbir bodova (od tačke 1. do tačke 5.) = 25 : 5 = 5
 [Npr. 5 + 4 + 3 + 2 + 5 = 19 : 5 = 3,8 – srednja vrijednost bodova (zaokružiti ispod 4)]
 Bodovi: 0   1   2   3   4   **5** (zaokružiti)

Objašnjenje:

Učitelj u svojim predavanjima nastavlja ne samo, ne napušta čas prije vremena. Učitelj i pravovremeno vodi pedagošku dokumentaciju. Učitelj pravovremeno sudjeluje na sjednicama stručnih tijela, radi s učenicima partnerski, učestvuje u slobodnim nastupima.

V. Saradnja s učiteljima odnosno nastavnicima i roditeljima učenika te predstavnici društvene zajednice škole koji sudjeluju u poboljšanju kvalitete života učenika

1. Nastavnik uspješno i kontinuirano ostvaruje saradnju s nastavnicima i roditeljima učenika.	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

2. Nastavnik podržava rad vijeća roditelja i učenika.	1	2	3	4	5
3. Nastavnik uspostavlja i razvija saradnju sa institucijama izvan škole (centrom za socijalni rad, policijom, nevladinim organizacijama i sličnim).	1	2	3	4	5
4. Nastavnik u saradnji s drugim nastavnicima te roditeljima učenika i raznim institucijama radi na pitanjima profesionalne orijentacije učenika.	1	2	3	4	5
5. Nastavnik je istrajan u pomaganju učenicima i njihovim roditeljima koji se nađu u poteškoćama.	1	2	3	4	5

Zbir bodova (od tačke 1. do tačke 5.) = 19 : 5 = 3,8 – srednja vrijednost bodova (zaokružiti ispod 4)]
 [Npr., 5 + 4 + 3 + 2 + 5 = 19 : 5 = 3,8 – srednja vrijednost bodova (zaokružiti ispod 4)]

Bodovi: 0 1 2 3 4 5 (zaokružiti)

Objašnjenje:

Uvidom u dnevnik rada ustanove je do nastavnika utvrđeno da nastavnik redovno nastavlja sa saradnjom sa roditeljima, nevladinim organizacijama te raznim institucijama radi na pitanjima profesionalne orijentacije učenika.

VI. Izvještaj savjetnika za stručno-pedagoški nadzor
 Bodovi: 0 1 2 3 4 5 (zaokružiti)

Objašnjenje:

Uvidom u izvještaj savjetnika od dana 19. 5. 2022. komisija je potvrdila utapanje 30 bodova.

Napomena: Zapisnik o stručno-pedagoškom nadzoru obavezno priložiti uz Obrazac.

Zbir bodova (od tačke I. do tačke VI.) = 30

Konačna ocjena (označiti sa X):

- odličan/ naročito se ističe (ako ima 26 do 30 bodova)
- vrlo dobar / ističe se (ako ima 21 bod do 25 bodova)
- dobar / dobar (ako ima 16 do 20 bodova)
- dovoljan (ako ima 12 do 15 bodova)
- nedovoljan (ako ima 0 do 11 bodova)

MAN-BIHA, 15. 6. 2022 godine

(mjesto)

Adis Komisija:
 [Ime i prezime (potpis)]

Resona
 [Ime i prezime (potpis)]

ELVIN KRIVILIC
 [Ime i prezime (potpis)]

SMIRKO HIGIĆ
 [Ime i prezime (potpis)]

ADIL GASIĆ
 [Ime i prezime (potpis)]

Adis Džerić
 [Ime i prezime (potpis)]

Direktor/ica

Imenovan/-a je upoznat/-a s ocjenom dana 15. 6. 2022. godine u 10⁰⁰ sati.

Korica Komisija
 [Ime i prezime (potpis)]

OSNOVNA ŠKOLA „HAN BILA“

72281 HAN BILA

030 /562 – 402

(Naziv ustanove, adresa i telefonski broj)

**SREDNJOBOSANSKI KANTON
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, MLADIH, KULTURE I SPORTA**

PREDMET: Podaci o vannastavnom stručnom radu

PODACI O IZVANNASTAVNOM STRUČNOM RADU

U skladu s člancima 17. i 18. Pravilnika o ocjenjivanju, napredovanju i sticanja statusa učitelja, nastavnika, profesora i stručnog saradnika u osnovnim i srednjim školama u Srednjobosanskom kantonu („Službene novine Srednjobosanskog kantona“, broj 7/21), vrednuje se uspjehnost vannastavnog stručnog rada učitelja, nastavnika, profesora i stručnih saradnika u osnovnim i srednjim školama, za zaposlenika

HARIS (MUNIR) JAŠAREVIĆ

JMB : ██████████

(Ime, ime oca, i prezime)

MAGISTAR RAZREDNE NASTAVE

RAZREDNA NASTAVA

(stručna sprema zaposlenika)

(predmet koji predaje)

Navesti urađene poslove (obavezno priložiti dokaz uz predmetni Obrazac 2 –O2) koji se, u skladu s člankom 17. Pravilnika, vrednuju s 1 bodom:

a.1.Održavanje oglednog nastavnog sata za stručni aktiv na školskom nivou (GPR OŠ „Han Bila“ za školsku 2016/2017.

a.2.Predavanje na stručnom skupu na školskom nivou (GPR OŠ „Han Bila“ za školsku 2017/2018.

a.5.Pripremanje javne kulturne i sportske manifestacije u školi (Planiranje manifestacije GPR-om škole, za školsku 2017/2018. i odluka Nastavničkog vijeća .)

a.6. Vođenje stručnog aktiva (GPR OŠ „Han Bila“ za školsku 2017./2018.

a.11.Pripremanje natjecanja na školskoj i općinskoj razini (Osvojeno I mjesto na takmičenju učenika osnovnih škola općine Travnik u literarnom stvaralaštvu, diploma učenice Susak Beliana)

a.7.Vođenje vannastavne aktivnosti (GPR OŠ „Han Bila“ za školsku 2016/2017.

a.13.Učešće u radu komisija na nivou škole (Rješenje o imenovanju komisije za imenovanje komisije za ocjenjivanje sposobnosti djece pri upisu u I razred osnovnih devetogodišnjih škola: 09-04-28-27-118/22- 1. ; Rješenje o imenovanju komisije za bodovanje i intervju kandidata od 17.08.2016. godine

a.15.Inovativnost u radu (- Certifikati o obuci i implementaciji sadržaja u nastavi ;

Potvrda pedagoga škole o realizaciji inovacija izdata na datum 20. 05. 2022. godine

UKUPNI BROJ BODOVA : 8

Navesti urađene poslove (obavezno priložiti dokaz uz predmetni Obrazac 2 – O2) koji se, u skladu s člankom 17. Pravilnika, vrednuju s 2 boda:

b.4.Mentorstvo pripravniku (Rješenje o imenovanju mentora pripravnici Klorkić Enisi br. Rješenja 254-3/19.)

b.6.Objavlivanje stručnog rada u stručnom časopisu ili listu: (Zbornik radova: Ne nasitju- jedinstven društveni odgovor“ Banja Luka. 2018.

b.8. Mentorstvo studentu (Potvrda broj 138/2019 od 22.5.2019. god. Šiljak Alminai)

UKUPNI BROJ BODOVA: 6

Navesti urađene poslove (obavezno priložiti dokaz uz predmetni Obrazac 2 – O2) koji se, u skladu s člankom 17. Pravilnika, vrednuju s 3 boda:

OSNOVNA ŠKOLA "HANI BILA"
 HANI BILA 66 42281 HANI BILA
 0301562-402
 (Naziv ustanove, adresa i telefonski broj)

SREDNJOBOSANSKI KANTON
 MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, MLADIH, KULTURE I SPORTA

PREDMET: Podaci o stručnom osposobljavanju i usavršavanju učitelja, nastavnika, profesora i stručnih saradnika u osnovnim i srednjim školama

PODACI O STRUČNOM OSPOSOBLJAVANJU I USAVRŠAVANJU
 UČITELJA, NASTAVNIKA, PROFESORA I STRUČNIH SURADNIKA
 U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA

U skladu s člancima 19., 20. i 21. Pravilnika o ocjenjivanju, napredovanju i stjecanju statusa učitelja, nastavnika, profesora i stručnog saradnika u osnovnim i srednjim školama u Srednjobosanskom kantonu („Službene novine Srednjobosanskog kantona“, broj 7/21), vrednuje se stručno osposobljavanje i usavršavanje zaposlenika

HARRIS (MUKIR) JAŠAREVIĆ JMB: [REDACTED]

MAGISTAR RAZREDNE NASTAVE (predmet koji predaje)

1. Sudjelovanje u stručnom osposobljavanju i usavršavanju koje organizira kantonalno Ministarstvo obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta ili odgojno-obrazovna ustanova

REDUVNO (redovno, povremeno, izostaje)

Navesti u kojim je oblicima stručnoga osposobljavanja i usavršavanja zaposlenik sudjelovao, mjesto i vrijeme njihova održavanja te broj i naziv dokumenta/povrde koji to dokazuje (obavezno priložiti dokaz uz predmetni Obrazac 3 - O3).

Program edukacije dečjih škola za rad/ugovor s kolektivima - CERTIFIKAT
 u sklopu osposobljavanja - 2016. - 2016. - TROVAJK - POTVRDA
 Obuka za trenera mentora - ONE THE CHILDREN - 2016 - POTVRDA
 Uvedenje posmatranja razvijanih novosti u odgojno-obrazovni rad - POTVRDA
 Dvonedeljni kurs ONLINE nastave 28. - 31. 8. 2020. 05^h - 1h - BILA

REDUVNO (redovno, povremeno, izostaje)

Navesti u kojim je oblicima stručnoga osposobljavanja i usavršavanja zaposlenik sudjelovao, mjesto i vrijeme njihova održavanja te broj i naziv dokumenta/povrde koji to dokazuje (obavezno priložiti dokaz uz predmetni Obrazac 3 - O3).

Lideri polje nastave - CERTIFIKAT
 Pismeno pitanje - Pismeni Ploči - POTVRDA
 Nastavni radno-stručni kolegij - CERTIFIKAT

Me rasliju ' - Bogdan Lukić - CERTIFIKAT
Emocijski razori u oggno-obrazovanu mlu CERTIFIKAT
Dijalozija u razori - CERTIFIKAT

3. Izjava zaposlenika

4. Vrednovanje sveukupnog stručnog osposobljavanja i usavršavanja zaposlenika

PODUNO
(redovno, povremeno, izostaje)

15. 6. 2022 godine
(mjesto)

Komisija

ADIS JAŠAREVIĆ

[[Ime i prezime (potpis)]]

RASEMA SEJDIĆ

[[Ime i prezime (potpis)]]

ELDINI RAMAUVIĆ EDA RAMAUVIĆ

[[Ime i prezime (potpis)]]

SMAJO HADŽIĆ

[[Ime i prezime (potpis)]]

ADELA ČAŠIĆ

[[Ime i prezime (potpis)]]

[Signature]
Direktor/ica
(potpis)

Imenovani-a je upoznat/-a s ocjenom dana 15. 6. 2022 godine u 17 sati

[Signature]
Komisija
[[Ime i prezime (potpis)]]

mr. Haris Jašarević

██████████
██████████

Broj telefona (██████████)

harisjasarevic1977@hotmail.com

Predmet: BIOGRAFIJA

Ja sam Haris (Munir) Jašarević, rođen sam ██████████ godine u Travniku gdje sam završio srednju školu. Na Univerzitetu „Džemal Bijedić“ u Mostaru, 2003. godine završio sam Nastavnički fakultet, smjer Razredna nastava i time stekao zvanje nastavnik razredne nastave. Zaposlio sam se u Osnovnu školu „Mehurići“ u Mehuriću. U toku 2005. godine prešao u Osnovnu školu „Han Bila“ u Han Biloj gdje i danas radim. Svoje školovanje nastavio na Edukacijskom fakultetu Univerziteta u Travniku, te 2012. godine završio prvi ciklus studija visokog obrazovanja, smjer Razredna nastava i ostvario 240 ECTS bodova, sa stečenom akademskom titulom i stručnom zvanju bachelor razredne nastave. Na Fakultetu sam nastavio Postdiplomski studij, smjer Razredna nastava čime sam završio II ciklus studija visokog obrazovanja, sa ostvarenih 60 ECTS bodova što sa I ciklusom studija iznosi 300 ECTS bodova i samim tim stekao akademsko zvanje magistar razredne nastave.

Aktivno učestvujem u svim nastavnim i vannastavnim aktivnostima koji su u interesu škole i društvene zajednice. Na osnovu Pravilnika o ocjenjivanju i napredovanju odgajatelja i stručnih saradnika u predškolskim ustanovama te učitelja, nastavnika/profesora i stručnih saradnika u osnovnim i srednjim školama, 2017. godine sam imenovana u zvanje mentora. Također sam 2020/21. šk. godine bio mentor pripravnici Klorkić Enisi.

Imenovan sam 9.3.2022. godine za savjetnika za stručno-pedagoški nadzor u osnovnim školama u Srednjobosanskom kantonu za 2022. godinu, za predmet: Razredna nastava. Bio sam u više puta član trenerskog tima „Save the children“ za implementaciju definisanih ishoda učenja u jezičko-komunikacijskom području u SBK.

U toku svoje profesionalne karijere osim nastavnog rada posvetio sam se i stručnom usavršavanju kroz naučno istraživački i stručni rad. Učestvovao sam na mnogobrojnim domaćim i međunarodnim naučnim skupovima, konferencijama i simpozijima, objavivši niz radova u prestižnim stručnim i naučnim časopisima kako u Bosni i Hercegovini tako i u regionu.

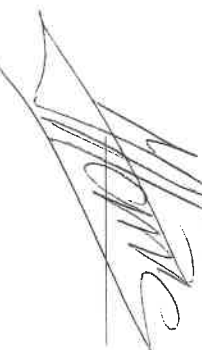
Rado učestvujem u istraživačkim radovima iz struke koje sam izlagao na brojnim međunarodnim konferencijama, od kojih između ostalog izdvajam:

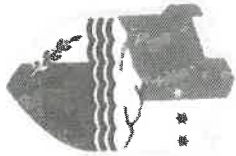
- I međunarodna konferencija u oblasti sporta, nauke, edukacije i razvoja InSSED 2015. od 13. do 15. februara, Vlašić – Travnik.
- VI međunarodna naučno - stručna konferencija „UNAPREĐENJE KVALITETA ŽIVOTA DJECE I MLADIH“, 19. – 21. 06. 2015. OHRID - MAKEDONIJA.
- III internacionalna naučno - stručna konferencija, CENTAR ZA EDUKACIJU I PROFESIONALNU REHABILITACIJU, Tuzla od 10. do 13. Decembra
- IX međunarodna naučno – stručna konferencija „UNAPREĐENJE KVALITETA ŽIVOTA DJECE I MLADIH“, 22.-24. 6. 2018. HARKANJ, MADARSKA
- X međunarodna naučno – stručna konferencija „UNAPREĐENJE KVALITETA ŽIVOTA DJECE I MLADIH“, 21.-23. 6. 2019. ISTANBUL, TURSKA
- Prozor u svijet obrazovanja, nauke i mladih ZBORNIK RADOVA, Sarajevo, 2019.

Takođe učesnik sam na redovnim seminarima koje organizuje Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta SBK. Aktivno učestvujem u svim nastavnim i vannastavnim aktivnostima koje su u interesu škole i društvene zajednice.

Han Bila 15.6.2022. godine

Haris Jašarević

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE**

**KANTON SREDIŠNJA BOSNA/ SREDNJOBOSANSKI KANTON
MINISTARSTVO PROSVJETE, ZNANOSTI, KULTURE I ŠPORTA
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I ŠPORTA**

TRAVNIK

**Osnovna škola "HAN BILA"
HAN BILA**

Broj: 302/16

Datum: 29.9.2016 . godine

GODIŠNJI PROGRAM RADA
Osnovne škole "Han Bila" Han Bila
za školsku 2016/2017.godinu.

Septembar 2016.godine.

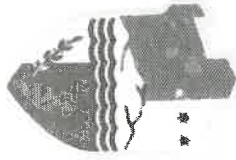
6.7.1. Individualno stručnog usavršavanja

Tabela 31.

R.br.	Naziv teme stručnog usavršavanja	Nivo Realizacije	Vrijeme realizacije	N A S T A V N I K	Oblast Usavršavanja
1.	Radno pamćenje kod djece sa lakim intelektualnim poteškoćama.	Stručni aktiv	Oktober	Hurem Mersiha	Pedagoško-psihološka
2.	Izazovi, prednosti i opasnosti televizije u obrazovnom procesu školske djece.	Stručni aktiv	Oktober	Šehić Elma	Pedagoško-psihološka
3.	Značaj istraživačkih aktivnosti učenika u nastavi integriranih prirodnih nauka.	Stručni aktiv	Novembar	Hadžić Smajo	Pedagoško-psihološka
4.	Komunikacija učesnika vaspitno-obrazovnog procesa u sremenim nastavnim metodama.	Nastavničko vijeće	Novembar	Gaši Adela	Stručna-Pedagoška
5.	Učenje putem rješavanja problema u savremenoj nastavi.	Stručni aktiv	Decembar	Kasumović Maliha	Pedagoška-stručna
6.	Kibernetski pristup u nastavi.	Stručni aktiv	Decembar	Keljalčić Lejla	Psihološka-stručna
7.	Emocionalne reakcije djece na stresno iskustvo.	Stručni aktiv	Decembar	Selman Nura	Stručna-Pedagoška
8.	Testovi i testovski zadaci.	Nastavničko vijeće	Januar	Jašarević Salam	Pedagoška-stručna
9.	Mapa uma kao motivaciona tehnika u nastavi geografije u osnovnoj školi.	Stručni aktiv	Februar	Čiljević Muamera	Pedagoška-stručna
10.	Unapredjenje efikasnosti poučavanja i učenja kroz primjenu principa aktivnog učenja.	Stručni aktiv	Februar	Turković Ifet	Pedagoško-psihološka
11.	Značaj stila rada nastavnika za radnu klimu u razredu.	Stručni aktiv	Mart	Ibrahimendić Eldin	Stručna-Pedagoška
12.	Obrazovanje i emocionalna inteligencija.	Stručni aktiv	Mart	Kasumović Husein	Pedagoška-stručna
13.	Pedagoške vrijednosti partnerstva odgajatelja i roditelja.	Nastavničko vijeće	April	Janković -Skrobo Ida	Pedagoško-psihološka
14.	Slobodne aktivnosti učenika.	Stručni aktiv	April	Ribo Aldin	Pedagoško-psihološka
15.	Povezanost percepcije lične kompetencije i samopoštovanja sa pojavom agresivnosti kod adolescenata.	Stručni aktiv	Maj	Hadžić Mujo	Pedagoško-psihološka
16.	Snaga ličnosti nastavnika i uvođenje inovacija u nastavu.	Nastavničko vijeće	Juni	Brkčić Džemal	Pedagoško-psihološka

a) kolektivnog stručnog usavršavanja u školi *Ogledni časovi* Tabela 32.

R. br.	Prezime i ime	Termin za ogledni sat					Predmet
		X	XI	XII	II	III	
1.	Bajramović Murisa	X				X	Matematika - IIa
2.	Huskić Aida		X				Likovna kultura – VIIIa/8
3.	Grabus Meliha			X			Engleski jezik – VIIIc
4.	Kasumović Aida				X		Društvo - Va
5.	Karahodža Fadila		X				Bosanski jezik - Ib
6.	Jašarević Vernesa					X	Matematika
7.	Jašarević Haris					X	Bosanski jezik
8.	Abazović Seada		X				Bosanski jezik - VIa
9.	Mekić Nermima					X	Bosanski jezik – VIIIb
10.	Arnautović Alma	X					Odljetjenska z. – VIIIb/9
11.	Delić Rabija (Zamjena)			X			Informatika- VIIa
12.	Selman Kadir	X				X	Isl.vjeronauka- VIIIa/9
13.	Husanović Seljia	X				X	Moja okolina - IIIa
14.	Zerić Adnan						TIZO - VIIa
15.	Kovač Emina				X		Likovna kultura - IVa
16.	Arnautović Eldin						Biologija - VIc

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

KANTON SREDIŠNJA BOSNA/ SREDNJOBOSANSKI KANTON
MINISTARSTVO PROSVJETE, ZNANOSTI, KULTURE I ŠPORTA
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA

TRAVNIK

Osnovna škola "HAN BILA"
HAN BILA

Broj: 265/17

Datum: 28.9.2017 . godine

GODIŠNJI PROGRAM RADA
Osnovne škole "Han Bila" Han Bila
za školsku 2017/2018.godinu.

Septembar 2017.godine.

6.7.1. Individualno stručnog usavršavanja

Tabela 31.

R.br	Naziv teme stručnog usavršavanja	Nivo Realizacije	Vrijeme realizacije	NASTAVNIK	Oblast Usavršavanja
1.	Nastavna priprema za treći razred iz predmeta Moja okolina	Stručni aktiv	Oktober	Bajramović Murisa	Pedagoško-psihološka
2.	Procjena straha od ocjenjivanja	Stručni aktiv	Oktober	Huskić Aida	Pedagoško-psihološka
3.	Savremeni nastavnik	Stručni aktiv	Novembar	Jugo Dženana	Pedagoško-psihološka
4.	Teorijske osnove kontinuirane evaluacije grupnog rada	Nastavničko vijeće	Novembar	Karahodža Fadila	Stručna Pedagoška
5.	Model pisane pripreme na temelju dnevnih aktivnosti u inkluzivnm odjeljenju	Stručni aktiv	Decembar	Jašarević Vernesa	Pedagoška - stručna
6.	Kooperativno učenje u nastavi integriranih prirodnih nauka	Stručni aktiv	Decembar	Jašarević Haris	Psihološka- stručna
7.	Poremecaji u ponašanju	Stručni aktiv	Decembar	Abazović Seada	Stručna- Pedagoška
8.	Osposobljenost nastavnika za realizaciju inkluzivnog oblika obrazovanja	Nastavničko vijeće	Januar	Mekić Nermina	Pedagoška- stručna
9.	Priprema za odgojno-obrazovni rad	Stručni aktiv	Februar	Arnautović Alma	Pedagoška- stručna
10.	Empatija	Stručni aktiv	Februar	Selman Kadir	Pedagoško-psihološka
11.	Sigurna škola iz perspective nastavnika	Stručni aktiv	Mart	Husanović Seifija	Stručna- Pedagoška
12.	Pismena priprema za realizaciju nastavnog sata iz zajednice učenika i odgoja za demokraciju	Stručni aktiv	Mart	Žerić Adnan	Pedagoška- stručna
13.	Socio-kulturni uzroci pojave maloljetničke delinkvencije	Nastavničko vijeće	April	Kovač Emina	Pedagoška- stručna
14.	Značaj stila rada nastavnika za radnu klimu u razredu	Stručni aktiv	Maj	Arnautović Eldin	Pedagoško-psihološka
15.	Prinijena različitih modela u nastavi matematike i hos.jezika od 1.do5.rav. OŠ	Nastavničko vijeće	Juni	Kasumović Aida	Pedagoško-psihološka

a) kolektivnog stručnog usavršavanja u školi

Ogledni časovi

Tabela 32.

R. br.	Prezime i ime	Termin za ogledni sat					Predmet
		X	XI	XII	II	III	
1.	Hurem Mersihia	X	X				Moja okolina
2.	Šehić Elina				X		Muzička kultura
3.	Hadžić Smajo					X	Matematika
4.	Gasi Adela					X	Moja okolina
5.	Kasumović Malihia		X				Likovna kultura
6.	Keljalic Lejla						Engleski jezik VIa
7.	Selman Nura					X	Engleski jezik VIb
8.	Jašarević Salam					X	Fizika IXa
9.	Ciljević Muamera				X		Geografija VIIa
10.	Turković Ifet					X	Tehnička kultura VIIIa
11.	Ibrahimfendić Eldin	X					Muzička kultura VIIIc
12.	Kasumović Husein					X	Islamska vjeronauka Ia
13.	Janković -Skrobo Ida						Odjeljska z. IXa
14.	Zolota Bakir	X		X			Matematika VIc

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

KANTON SREDIŠNJA BOSNA/ SREDNJOBOSANSKI KANTON
MINISTARSTVO PROSVJETE, ZNANOSTI, KULTURE I ŠPORTA
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA

TRAVNIK

Osnovna škola "HAN BILA"
HAN BILA

Broj: 265/17

Datum: 28.9.2017 . godine

GODIŠNJI PROGRAM RADA
Osnovne škole "Han Bila" Han Bila
za školsku 2017/2018.godinu.

Septembar 2017.godine.

Slobodne aktivnosti učenika

U školskoj 2017/2018.god., u Školi će djelovati sekcije iz sljedećih predmeta i oblasti:
 - kulturno-umjetnička sekcija, naučno-nastavna i tehnička sekcija, sportska sekcija.

Nastavnik rukovodilac	Naziv sekcije
1. Abazović Seada	Dramska
2. Mekić Nermína	Dramsko-recitatorska
3. Žerić Adnan	Košarkaška
4. Janković S. Ida	Dramsko-recitatorska
5. Ibrahimefendić Eldin	Hor
6. Huskić Aida	Likovna
7. Kasumović Husein	Dramska
8. Kovač Emína	Likovna
9. Šabanović Mersíha	Folklor
10. Kasumović Malíha	Recitatorska
11. Hadžić Smajo	Ekološka
12. Kasumović Aida	Dramsko-recitatorska
13. Husanović Seífija	Dramsko-recitatorska
14. Šehić Elma	Mali hor
15. Bajramović Murisa	Dramsko-recitatorska
16. Gaši Adela	Ritmika
17. Arnaudović Eldin	Ekološka
18. Jašarević Vernesa	Dramska
19. Jašarević Haris	Dramsko-recitatorska
20. Ribo Aldin	Dramska
21. Karahodža Fadila	Ritmika
22. Turković Ifet	Saobraćajna

Napomena: Jedan učenik može biti angažiran samo u dvjema aktivnostima u jednoj školskoj godini (zbog toga što voditelji sekcija preopretere pojedine učenike)

Kroz slobodne aktivnosti učenici se pripremaju za obilježavanje državnih i vjerskih praznika te svećanih javnih skupova u Školi.

U narednoj školskoj godini pojedine sekcije će uzeti učešće u organizaciji:

Obilježavanja vjerskih praznika: Bajrama, Hidžrestiske nove godine i rođenja Muhameda a.s.

Obilježavanju svih državnih praznika. Jašarević Vernesa, Jašarević Haris, Šehić Elma, Husein Kasumović, Selman Kadir, Gaši Adela, Fadila Karahodža, Kasumović Aida.

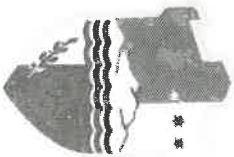
Nastavnici zaduženi za pripremu javne kulturne manifestacije na nivou škole su:

Obilježavanju značajnih datuma odbrambeno-oslobodilačkog rata.

Obilježavanju i učešću na školskim takmičenjima.

Plan i kalendar školskih takmičenja, se utvrdi na aktivnima nastavnika na nivou općine za nivo Općinskih takmičenja, škole koje se plasiraju za viši nivo pridržavaju se kalendara kojeg odredi ministarstvo obrazovanja

- a. **Matematika VII-IX razred** – do kraja marta 2018.godine – Općinsko tkmičenje
- b. **Fizika VII –IX razred** –do kraja mart 2018. godine – Općinsko takmičenje
- c. **Engleski jezik IX razred**- do kraja marta 2018. godine – Općinsko takmičenje
- d. **Islamska vjeronauka VII-IX razred**- do 15.04. 2018. godine-Općinsko takmičenje
- e. **Građansko obrazovanje-CIVITAS- IX razred** - do 06.04.2018. godine- Općinsko takmičenje
- f. **Tehnički odgoj**- do 15. aprila 2018. Općinsko takmičenje

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

KANTON SREDIŠNJA BOSNA/ SREDNJOBOSANSKI KANTON
MINISTARSTVO PROSVJETE, ZNANOSTI, KULTURE I ŠPORTA
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA

TRAVNIK

Osnovna škola "HAN BILA"
HAN BILA

Broj: 265/17

Datum: 28.9.2017 . godine

GODIŠNJI PROGRAM RADA
Osnovne škole "Han Bila" Han Bila
za školsku 2017/2018.godinu.

Septembar 2017.godine.

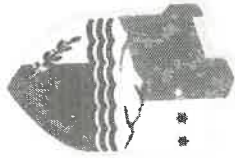

6.5. Rad stručnih aktiva

Prema odluci Nastavničkog vijeća ove školske godine formirani su sljedeći aktivni:

1. Aktiv nastavnika I/9 – ih razreda
II/9- ih razreda
III/9 – ih razreda .....predsjednik Jašarević Harris
  3. Aktiv nastavnika IV/9 – ih razreda i
V/9 – ih razreda.....predsjednik Hadžić Smajlo
  5. Aktiv nastavnika : društveno jez.grupe predmeta:
bosanski j.,engleski j.,historija
i geografija.....predsjednik Selman Nura
  6. Aktiv nastavnika prirodno mate.grupe predmeta:
matematika,bilogija,fizika,
hemija i informatika.....predsjednik Arnautović Eldin
  7. Aktiv nastavnika kulture i stvaralaštva:
nastavnici likovne kulture,
muzičke k., tehničkog odgoja,
tjelesnog odgoja i vjeronauke.....predsjednik Žerić Adnan
- Rad stručnih aktivna odvijat će se kroz sastanke koji će se održavati svakog mjeseca, a problematika kojom će se baviti je sljedeća:
- donošenje godišnjeg plana rada aktiva,
  - izrada godišnjih planova rada za pojedine predmete,
  - izrada operativnih mjesečnih planova rada,
  - analiza realizacije planiranog gradiva,
  - provjera učeničkih znanja, testiranje učenika, kriterij ocjenjivanja,
  - pozitivna iskustva realizacije pojedinih nastavnih sadržaja,
  - praćenje stručne literature i primjena novih iskustava u nastavno-odgojnom radu,
  - pomoć nastavnicima – instruktorima,
  - pripreme za takmičenje i smotre,
  - pitanja stručnog usavršavanja,
  - pitanje nastavnih učila i njihova primjena,
  - izvođenje oglednih predavanja za članove aktiva.

Detaljan plan rada za svaki aktiv se nalazi u posebnim sveskama koje su sastavni dio ovog GPR-a

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE**

**KANTON SREDIŠNJA BOSNA/ SREDNJOBOSANSKI KANTON
MINISTARSTVO PROSVJETE, ZNANOSTI, KULTURE I ŠPORTA
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA**

TRAVNIK

**Osnovna škola "HAN BILA"
HAN BILA**

Broj: 302/16

Datum: 29.9.2016 . godine

GODIŠNJI PROGRAM RADA
Osnovne škole "Han Bila" Han Bila
za školsku 2016/2017.godinu.

Septembar 2016.godine.

5.7. Slobodne aktivnosti

Tabela 28.

Red. br.	SEKCIJA	Sedmični fond sati	Zaduženi nastavnici
1.	Dramska	3	Prema spisku ispod tabele
2.	Dramsko-recitatorska	7	
3.	Hor	2	
4.	Likovna	2	
5.	Civitas-izrada portofolija		
6.	Folklor	1	
7.	Recitatorska	2	
8.	Košarkaska	1	
9.	Ekološka	2	
	Šahovska		
11	Streljaštvo	1	
12.	Ritmicka	2	
SVEGA	12	22	

Slobodne aktivnosti učenika

U školskoj 2015/2016.god., u Školi će djelovati sekcije iz sljedećih predmeta i oblasti:
 - kulturno-umjetnička sekcija, naučno-nastavna i tehnička sekcija, sportska sekcija.

Nastavnik rukovodilac

1. Abazović Seada
2. Mekić Nermína
3. Žerić Adnan
4. Janković S. Ida
5. Ibrahimfendić Eldin
6. Huskić Aida
7. Kasumović Husein
8. Kovač Emina
9. Šabanović Mersiha
10. Kasumović Maliha
11. Hadžić Smajo
12. Kasumović Aida
13. Husanović Seffija
14. Šehić Elma
15. Bajramović Murisa
16. Gasić Adela
17. Arnaudović Eldin
18. Jašarević Vernesa
19. Jašarević Haris
20. Karić Sabiha
21. Ribo Aldin
22. Karahodža Fadila
23. Turković Ifet

Naziv sekcije

- Dramska
 Dramsko-recitatorska
 Košarkaska
 Dramsko-recitatorska
 Hor
 Likovna
 Dramska
 Folklor
 Folklor
 Recitatorska
 Ekološka
 Dramsko-recitatorska
 Dramsko-recitatorska
 Mali hor
 Dramsko-recitatorska
 Ritmicka
 Ekološka
 Dramska
 Dramsko-recitatorska
 Dramsko-recitatorska
 Dramska
 Ritmicka
 Streljacka

Napomena: Jedan učenik može biti angažiran samo u dvjema aktivnostima u jednoj školskoj godini (zbog toga što vodiitelji sekcija preopiere pojedine učenike)

2-13

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
SREDNJE BOSANSKI KANTON/KANTON SREDIŠNJA BOSNA
OPĆINA TRAVNIK**
Služba za razvoj, privredu i vanprivredu

Broj:09-04-28-27- 118 /22-1

Datum: 05.04.2022.godine

Na osnovu člana 34. Zakona o osnovnoj školi ("Službene novine SBK", broj 11/01 i 17/04), Služba za razvoj, privredu i vanprivredu, **d o n o s i**

R J E Š E N J E

o imenovanju Komisija za ocjenu sposobnosti djece pri upisu u prvi (I) razred osnovnih devetogodišnjih škola sa područja općine Travnik za školsku 2022/2023godinu

Član 1.

U komisije za ocjenu sposobnosti djece pri upisu u I razred osnovnih devetogodišnjih škola sa područja općine Travnik imenuju se:

- 1. Osnovna škola «Travnik»**
  - pedagog, Ibrahim Kadrić
  - bachelor razredne nastave, Ajla Jasarević
  - bachelor razredne nastave, Almira Filipović
  - magistar razredne nastave, Fatima Buzadžija
  - nastavnik razredne nastave, Majida Hodžić- Čosić
  - dr. Elida Ademović Prcanović
- 2. Osnovna škola „Kalibunar“**
  - pedagog, Amra Omerović
  - nastavnik razredne nastave, Edina Delić
  - prim. dr. Drita Mahmutović
- 3. Osnovna škola «Karaula»**
  - pedagog, Malina Vojvodić
  - nastavnik razredne nastave, Žaklina Čehajić
  - dr. Senada Nuhanović
- 4. Osnovna škola «Turbe»**
  - pedagog, mr. sc. Jasna Eminović
  - učitelj razredne nastave, Džemila Adilović- Halilović
  - logoped, Nedim Subašić

Član 2

Komisiju za ocjenu sposobnosti djece pri upisu u I razred osnovnih devetogodišnjih škola čine: pedagog, nastavnik razredne nastave i ljekar- pedijatar.

U školama u kojima je članom 1. ove Odluke definisan veći broj članova komisije, članovi će dogovorom, u skladu sa svojim radnim obavezama, formirati tročlanu komisiju u skladu sa stavom 1. ovog člana.

Član 3.

Imenovane Komisije su dužne da izvrše ocjenu sposobnosti djece pri upisu u I razred osnovne devetogodišnje škole do 10.05.2022. godine.

Član 4.

Raspored rada Komisije i mjesto rada utvrdit će osnovne škole u dogovoru sa JU «Dom zdravlja» Travnik u saradnji sa Službom za razvoj, privredu i vanprivredu.

Član 5.

Osnovne škole su dužne Službi za razvoj, privredu i vanprivredu Općine Travnik dostaviti izvještaj o obavljenom upisu učenika u I razrede, kao i sastav komisije koja je vršila upis, najkasnije do 20.05.2022. godine.

Član 6.

Utvrđuje se naknada za rad svakog člana komisije u bruto iznosu od 2,31 KM, po pregledanom učeniku.

Član 7.

Isplata naknade članovima Komisije iz člana 6. izvršit će se na tekuće račune imenovanih po dostavi izvještaja od osnovnih škola.

Član 8.

Rješenje stupa na snagu danom donošenja a objavit će se u "Službenim novinama Općine Travnik".

POUKA O PRAVNOM LIJEKU

Protiv ovog Rješenja može se izjaviti žalba načelniku općine u roku od 15 dana od prijema ovog Rješenja. Žalba podliježe obavezni plaćanja administrativne takse na žalbu u visini od 10 KM (deset KM), shodno Zakonu o kantonalnim administrativnim taksama (Službene novine SBK/KSB, broj 11/03 i 5/12).

Obradio: Semin Konjatić dipl. pol.

DOSTAVITI:

1. Naslovu
2. Članovima komisije, svim
3. a/a

POMOĆNIK NAČELNIKA

Amira Đemilbašić dipl. ecc.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosna i Hercegovina
Srednjobosanski kanton
Općina Travnik
Osnovna škola «Han-Bila»
Han - Bila

Broj: 207/2016
Datum: 17.08.2016.god.

Na osnovu člana 5. Pravilnika o popuni upražnjenih radnih mjesta putem konkursa
d o n o s i m

RJEŠENJE o imenovanju komisije

Imenuje se komisija za bodovanje i intervju kandidata od 17.08.2016. godine na
prijavljeni konkurs objavljen dana 23.7.2016.god. u sljedećem sastavu:

1. Adis Jašarević - direktor
2. Hadžić Smajo- nastavnik
3. Jašarević Haris- nastavnik

O b r a z l o ž e n j e

Postupajući po navedenim propisima iz preambule Rješenja direktor škole je donio ovo
rješenje kako bi se izvršio prijem radnika prema raspisanim konkursima i propisanim aktima
škole za prijem radnika.

Protiv ovog rješenja nezadovoljna stranka ima pravo prigovora Upravnom odboru škole u
roku od 8 dana od dana prijema rješenja.

Dostavljeno:
1. Imenovanoj
2. a/a Škole

Direktor škole
mr.sc. Jašarević Adis

2-13

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Općina Travnik
Osnovna Han Bila
HAN BILA

Datum: 20. 05. 2022.

2-15
Zabićević

INOVATIVNOST NASTAVNIKA U NASTAVI

Uvidom u pedagošku dokumentaciju nastavnika, utvrđeno je da je nastavnik Hans Javrenić kontinuirano sudjelovao u edukaciji o upotrebi i primjeni modernih tehnologija i iste koristio u nastavi te time pokazao znatnu inovativnost u radu.

Edukacija o Google Classroom bila je bila obavezna za sve nastavnike u periodu 29. i 30. 08. 2020. godine, s obzirom da je zbog pandemije Corona virusa nastava se odvijala Online (putem Google platforme i facebook grupa, što stoji u arhivi) a svi nastavnici su bili obavezni da istu realiziraju, što su i činili.

Nastavnik je pohađao Kurs o Online nastavi u organizaciji Fondacije „Budućnost“ tokom koje je položio deset testova te stekao Certifikat „Lideri Online nastave“

Edukacija o korištenju i načinu funkcioniranja Smart Board takođe je trajala 10. i 11. 01. 2022. godine, nakon čega je gore imenovani nastavnik samostalno održao minimum jedan nastavni sat koristeći Pametnu tablu (dokaz Facebook stranica škole- slike)

U Han Bila, 20. 05. 2022. godine

Pedagog škole:

Rasema Sejdović, MA

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosna i Hercegovina
Srednjobosanski kanton
Općina TRAVNIK
Osnovna škola «HAN-BILA»
HAN - BILA

Broj: 43/22

Datum: 11.2.2022. godine

P O T V R D A

Kojom potvrđujemo pod punom materijalnom i krivičnom odgovornošću, da je naš uposlenik M.Š. Mezićović H.M.Š.Š. u cilju stručnog usavršavanja školske 2021./22. god., prisustvovao stručnom usavršavanju Smart board (Pametna ploča) u trajanju od dva dana po dva školska sata i to 10. i 11. 1. 2022. god.

Potvrda se izdaje na zahtjev uposlenika, a služi za regulisanje vrednovanja nastavnika, te se u druge svrhe ne može koristiti.

(Ova potvrda izdaje se na osnovu službene evidencije ove Škole i ima značaj javne isprave u smislu člana 169. i 170. Zakona o općem upravnom postupku.

Direktor škole
Imrihašarević Adis/

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosna i Hercegovina
Srednjobosanski kanton
Općina TRAVNIK
Osnovna škola «HAN-BILA»
HAN - BILA
Broj: 43 / 22
Datum: 11. 02. 2022.god.

Osnovna škola „Han Bila“ iz Han Bile u skladu sa članom 17. i 18. Pravilnika o ocjenjivanju, napredovanju i sicanju statusa učitelja, nastavnika, profesora i stručnih saradnika u osnovnim i srednjim školama SBK (Sl. novine Srednjobosanskog kantona broj: 7/21) izdaje:

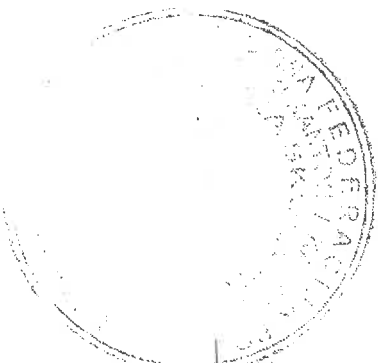
P O T V R D U

Jašarević Haris _____ nastavnik razredne nastave u OŠ „Han Bila”

kojom potvrđujemo pod punom materijalnom i krivičnom odgovornošću, da je naš gore spomenuti uposlenik u cilju stručnog usavršavanja školske 2021. / 22. godine prisustvovao stručnom usavršavanju Google Classroom u trajanju od dva dana po dva školska sata i to 28. i 31. 08. 2020. godine.

Potvrda se izdaje na zahtjev uposlenika, a služi za regulisanje vrednovanja nastavnika te se u druge svrhe ne može koristiti.

Ova potvrda izdaje se na osnovu službene evidencije ove Škole i ima značaj javne isprave u smislu člana 169. i 170. Zakona o općem upravnom postupku

Direktor škole
mr. Jašarević Adis

Fondacija budućnosti u Bosni i Hercegovini dodjeljuje certifikat za uspješno
završen kurs

Lideri online nastave

polazniku/ polaznici
Haris Jašarević

Tematske jedinice: planiranje interaktivne online nastave, online ocjenjivanje,
korištenje alata, aplikacija i platformi za uspješno online učenje

Datum izdavanja: 2020-08-30

Edhem Eddie Čustović
Osnivač i predsjednik
Fondacija budućnosti u Bosni i Hercegovini

ID: oim2oebjmf

100 21

9-15

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

KANTON SREDIŠNJA BOSNA/ SREDNJOBOSANSKI KANTON
MINISTARSTVO PROSVJETE, ZNANOSTI, KULTURE I ŠPORTA
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA

TRAVNIK

Osnovna škola "HAN BILA"
HAN BILA

Broj: 302/16

Datum: 29.9.2016 . godine

GODIŠNJI PROGRAM RADA
Osnovne škole "Han Bila" Han Bila
za školsku 2016/2017.godinu.

Septembar 2016.godine.

Kroz slobodne aktivnosti učenici se pripremaju za obilježavanje državnih i vjerskih praznika te svećanih javnih skupova u Školi.

U narednoj školskoj godini pojedine sekcije će uzeti učešće u organizaciji:

Obilježavanja vjerskih praznika: Bajrama, Hidžrestske nove godine i rođenja Muhameda a.s.

Obilježavanju svih državnih praznika.

Obilježavanju značajnih datuma odbrambeno-oslobodilačkog rata.

Obilježavanju i učešću na školskim takmičenjima.

Plan i kalendar školskih takmičenja, se utvrdi na aktivima nastavnika na nivou općine za nivo Općinskih takmičenja, škole koje se plasiraju za viši nivo pridržavaju se kalendara kojeg odredi ministarstvo obrazovanja

- a. **Matematika VII-VIII razred** – do kraja marta 2017.godine – Općinsko tkmičenje
- b. **Fizika VII –VIII razred** –do kraja mart 2017. godine – Općinsko takmičenje
- c. **Engleski jezik VIII razred**- do kraja marta 2017. godine – Općinsko takmičenje
- d. **Islamska vjeronauka VII-VIII razred**- do 15.04. 2017. godine-Općinsko takmičenje
- e. **Građansko obrazovanje-CIVITAS- VIII razred** - do 06.04.2017. godine- Općinsko takmičenje

5.8. Pобоljšanje materijalnih i kadrovskih uvjeta rada

A. Inoviranje odgojno-obrazovnog rada

Inovacija u školi predstavlja novi način pristupa ili rješavanja problema u najrazličitijim područjima odgojno-obrazovnog rada.

U školskoj 2016./17. god. inovacija će se realizovati kroz sve časove. Od ove školske godine posvetiti veću pažnju stranim jezicima .

Tako da će nositelji ove aktivnosti biti nastavnici engleskog jezika uz podršku pedagoga. Nastavnici će biti dužni da prilikom realizacije svog nastavnog sata sponu riječ iz engelskog jezika koja će biti objavljena na oglasnoj ploči škole, svaki dan jedna riječ. Odabir riječi će uraditi nastavnici engleskog jezika.

Vremenski okvir realizacije je od oktobra mjeseca do juna tj. od početka školske godine do kraja nastavne godine.

B. Pобоljšanje kadrovskih uvjeta rada, planirani oblici edukacije i Stručnog usavršavanja

B. Pretplata na stručne časopise

Škola je pretplaćena na sljedeće stručne časopise : Didaktički putokaz i Naša škola. U budućnosti ćemo podržati i pretplatiti na časopise koje bude organiziralo naše Ministarstvo i SBK.

D. Uređenje i održavanje matične škole, područnih odjeljenja i školskih dvorišta.

U narednom period pokušati iznaći sredstva za asvaltiranje dvorišta, odnosno ulaza u centralnu školu, površine od 200 m² i presvući asvaltom sportsko igralište takođe u centralnoj školi. U narednom period posvetiti još veću pažnju estetskom uređenju svih dvorišta.

Zaključnik

za Izuze srednice Nastavnikskog vijeca, održane 29.8.2017. godine sa početkom u 10^h 30'.

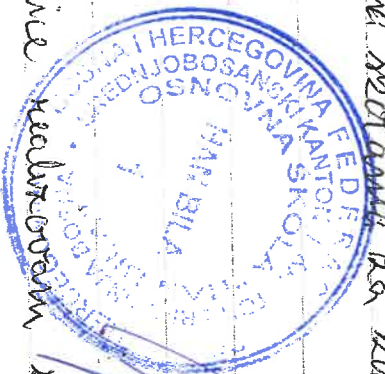
brojnik : 34

odbitnik : Kadici Obradun (B)

Smerni red :

1. Realizacija zaključnica sa prethodne srednice.
2. Pregled uspjeha u učenju i usidavanju na brojan školske godine.
3. Podjela odjeljenja i predmeta na naredne starije i mlađavike
4. Prijedlog 40- satne radne nedjelje
5. Upravljanje sa Stanovnikom o organiziranju učenika
6. Upravljanje športskim aktivnostima koji se ti koriste u školskoj 2017/2018. godini.
7. Formiranje tima za nastavne i preobrazne planove
8. Formiranje akcija za narednu školsku godinu
9. Upravljanje sa Impericima školama za kampanju "Jeste škole bolje"
10. Ustupje dokumentacije
11. Razno

AD1, Zaključnici sa prethodne srednice realizovani su u cijelosti.

ADs Na kraju godine, nakon provedenih popravaka i opisa, stanje u učionici i odlaganje učionika na se može se riješiti:

- u odjeljenjima I i II razreda, gdje se učionici opuno opremiti, na kraju godine godine ostaje isto stanje kao na kraju II razreda.

- u odjeljenjima razredne i predmetne nastave gdje se učionici brzo opremiti postupit se slijedi: uopće:

- odličnih 126
- vrlo dobrih 111
- dobrih 92
- dovoljnih 24
- nedovoljnih 1

Prosjecna ocjena kod učenika koji se brzo opremiti je 3,95.

Ocjena primjerom iz odlaganja ima 4,57 učenika, a 3 učenika imaju ocjenu vrlo dobar.

Godišnji program rada je ostvaren u cijelosti. Sve što može realizirati plan postalo ostavoreno: per misno malo razumijemo: nje od strane uprave tih ustanova.

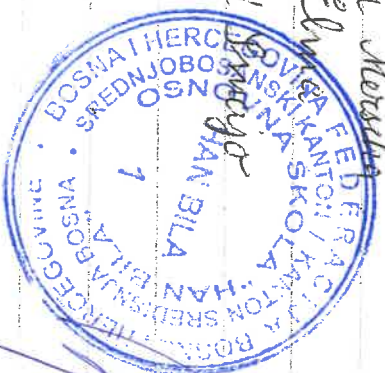
ADs Izvršen je godišnji odjeljci i predmeti na razredne stajanje i nastavnika:

HAN-GIJA	RUBNIK
Ia - Katunović Mida	Ib - Gari Stela
IIa - Kammerić Malika	IIb - Karaklozić Zalka
IIIa - Bogramović Miroslava	IIIb - Hurem Mersida
IVa - Husanović Jela	IVb - Jelic Elmira
Va - Korac Emira	Vb - Jakić Miroslava

ČUKLE

Ic - IIIc - Ve - Javorović Zvezdana

IIc - IVc - Javorović Slavica

Broj: 254-3/19
Datum: 2.10. 2019.god.

Na osnovu Zakona o osnovnoj školi član 54. i Pravila škole član 101., donosi se:

RJEŠENJE o imenovanju mentora

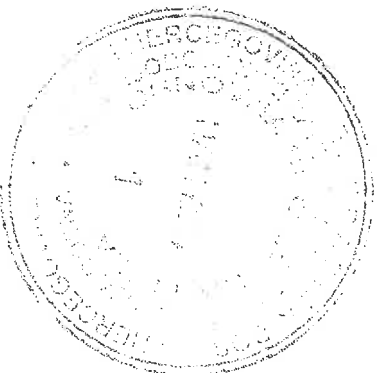
Na sjednici Nastavničkog vijeća pripravniku **Klodić Enisi** imenuje se mentor magistar razredne nastave (300 ECTS) **Jašarević Haris** koji je stalno zaposlena u OŠ „Han Bila“.

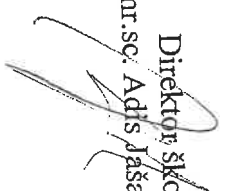
O b r a z l o ž e n j e

Na sjednici Nastavničkog vijeća održanoj : 27.9.2019.god. imenovanoj je određen mentor magistar razredne nastave (300 ECTS) Jašarević Haris (magistrirala na Edukacijskom fakultetu) koja je stalno zaposlena u OŠ „Han Bila“ i ima 15 godina radnog staža u obrazovanju, kod koje će imenovana obavljati pripravniki staž u dužini od 6 mjeseci, nastavak pripravnikog staža počev od 1.9.2019. godine do 1.3.2020.god.

Dostavljeno:

1. Imenovanom
2. SBK Travnik
3. a/a Škole

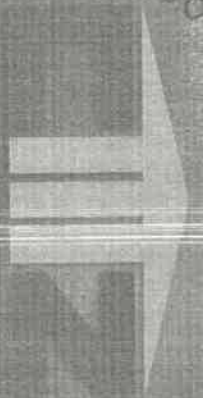

Direktor škole
mr.sc: Adis Jašarević

b-6

ISSN 2566-3224

MODERN

NE MASILJU jedinствен društveni odgovor

a. Luka 2018.

5-6

**TREĆA MEDUNARODNA NAUČNA KONFERENCIJA
DRUŠTVENE DEVIJACIJE**

**ZBORNIK RADOVA
NE NASILJU – JEDINSTVEN DRUŠTVENI ODGOVOR**

Banja Luka, 2018. godine

Dr.sc. Hazim Selimović, mr Haris Jašarević <i>Pomoć učenicima kod zlostavljanja u školi</i>	167
Marija Barjaktarović, prof. raz. nastave Mila Barjaktarović Jelić, dipl. psiholog <i>Prevenција Vršnjačkog nasilja u mladiм razredima osnovne škole</i>	175
Lilija Barjaktarović, prof.raz.nastave <i>Latentni konflikti kod djece mladaг školskog uzrasta</i>	181
Dr Radovanović Ivana <i>Uloga nasilnog ponašanja u školi u etiologiji i prevenciji zloupotreba droga od strane učenika</i>	186
Aleksandra Dimitrijević, MA <i>Nasilje na Facebook-u među učenicima osnovne škole</i>	195
Miloš Mitrović, MA <i>Uloga nastavnika i škola u prevenciji vršnjačkog nasilja</i>	203
Biljana Joksimović, MA <i>Želja uspjehnijih učenika za isticanjem u drugom ciklusu osnovne škole, vršnjačko nasilje ili ne</i>	215
Doc.dr Milica Kovačević, mr Lilijana Stevković <i>Nasilničko ponašanje na sportskim priredbama -normativna rešenja i problemi u Srbiji</i>	225
Mr Dražan Erkić, dr Stanislav Dragutinović <i>Nasilje u sportu kao segment ugrožavanja bezbjednosti</i>	233
Jelena Simonović, MA <i>Nasilje u sportu</i>	241
Mr Anita Ilić <i>Crtani filmovi i agresivno ponašanje dece</i>	249
Prof.dr Brankica V. Popović <i>Kulturna previranja i nasilje</i>	259
Doc.dr Dragan Stefanovski <i>The influence of socioeconomic factors on the occurrence of domestic violence</i>	266
Dr Goran Krstajić, Dr Dragan Obradović <i>Tretman osuđenika i viktimizacija u maloletničkom zatvoru</i>	275
Mr Sanela Pekić <i>Socijalni uzroci recidiva heroinskih ovisnika</i>	284
Dipl. kriminolog Amina Šurković, dipl.psih.Nemanja Popović <i>Profil zlostavljača</i>	292
Dipl. pravnik Jelena Milenković - Vuković <i>Zlostavljanje i zanemarivanje dece u porodici</i>	301

POMOĆ UČENICIMA KOD ZLOSTAVLJANJA U ŠKOLI

Dr. sc. Hazim Selimović

Edukacijski fakultet Univerziteta u Travniku

Mr. Haris Jašarević

Osnovna škola Han Bila

Apstrakt: *Zlostavljanje je problem koji ugrožava integritet zlostavljanje ličnosti, ali i bitno utiče na uspjeh učenika u učenju. Ovaj fenomen je dosta prisutan u našim školama sa tendencijom stalnog porasta. Upravo iz tog razloga rad se bavi problem zlostavljanja u školi, kao i određenim aktivnostima koje preduzimaju zlostavljeni učenici, njihovi roditelji i škola. Cilj istraživanja je ispitati mjera koje preduzimaju zlostavljeni učenici, porodica i škola u prevenciji i sprečavanju zlostavljanja. U istraživanju se pošlo od pretpostavke da zlostavljeni učenici, porodica i škola preduzimaju određene mjere kako bi zaštitili zlostavljanju djecu. Uzorak je činilo 405 učenika osnovnih škola u Sapni, Čelopeku-Zvornik, Brčkom i Tuzli. Dobiveni nalazi ukazuju da učenici preduzimaju određene mjere kada se izvrši zlostavljanje nad njima, najčešće su to neki oblici razgovora sa roditeljem ili nastavnikom što bitno utiče na smanjivanje zlostavljanja.*

Ključne riječi: učenici, zlostavljanje, škola, pomoć djeci.

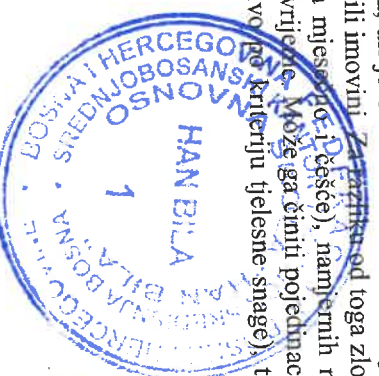
Uvod

Škola je odgojno-obrazovna ustanova u kojoj učenici stiču znanja i razvijaju sposobnost. Kvalitet znanja koja se stiču zavise od ambijenta u kojoj škola radi. Postoji bezbroj remetičkih faktora koji utiču na školsko postignuće učenika. Jedan od bitnih problema je pojava zlostavljanja u školi. „Zlostavljanje među vršnjacima nesumnjivo je vrlo česta pojava.” (Mikaš – Kos, 2005.)

Djeca u školi mogu biti uzastopno i sistematski uznemiravana i napadana od strane svojih školskih vršnjaka. Ovaj problem u školi nikad nije bilo lokalna pojava, ono oduvijek ima i svoju globalnu dimenziju. Analize slučajeva sa svih strana svijeta nedvosmisleno ukazuju da svaki pritisak sistema na djecu rada - otpor i nasilje. „U svakoj školi postoje djeca koja proganjaju i napadaju druge učenike i djeca koja trpe ova proganjanja. Iako zlostavljanje među vršnjacima nije nova pojava, o njoj se malo govori u našoj literaturi i malo izučava na našim fakultetima, tako da su učitelji, nastavnici i profesori slabo pripremljeni za rješavanje ovog problema u školi.” (Tomić, Šehović i Hatbović, 2005). U literaturi zlostavljanje se različito definiše, ali se često poistovjećuje sa pojmom nasilja. Olweus (1998) zlostavljanje definiše kao „Agresivno ponašanje gdje napadač koristi svoje tijelo ili neki objekt kako bi nanio (relativno ozbiljnu) povredu ili neugodu drugoj osobi.” Šimić, (2004) zlostavljanje definiše kao „bilo koji oblik fizičkog ili psihičkog učestalog nanošenja štete od strane moćnijeg i snažnijeg učenika (ili skupine učenika) spram slabijeg učenika.

Pojam zlostavljanja se ne koristi u slučaju kada se dva učenika približno jednake snage prepiru ili tuku. Da bi se koristio pojam zlostavljanja neophodno je postojanje nesrazmjerna snaga gdje se učenika ili učenik koji je izložen negativnim postupcima teško brani i donekle je bespomoćan u odnosu prema učeniku koji ga zlostavlja. (Elez, 2003).

Postoji razlika između pojma nasilja i zlostavljanja, ali je ona veoma mala. Nasilje je svaki oblik agresivnog ponašanja jedne osobe prema drugoj, sebi ili imovini. Zlostavljanje od toga zlostavljanje je specifičan vid nasilja: zbog broja učestalosti (2-3 puta mjesečno i češće), namjernih negativnih postupaka usmjerenih prema istoj osobi za neko određeno vrijeme. Može ga činiti pojedinac ili grupa, a pri tom je uvijek prisutan nesrazmjern snaga (ne isključivo po kriteriju tjelesne snage), tako da se onaj, koji trpi zlostavljanje, ne može sam odbraniti.

Tek posljednjih tridesetak godina pitanje zlostavljanja među djecom u školi postalo je predmet opsežnih istraživanja, posebno u skandinavskim zemljama. Istraživanje koje je sprovedeno u Norveškoj u 715 škola koje obuhvaćaju približno 130 000 učenika iz cijele Norveške. Navedeni uzorak čini gotovo četvrtinu danske populacije u dobnom rasponu od 8 do 16 godina. Dobiveni podaci ukazuju na pojavnost i prevladavanje problema zlostavljač/žrtva u različitim vrstama škola, u različitim dobnim skupinama, ovisno o tome radi li se o dječacima ili djevojčicama, itd. Na temelju rezultata istraživanja na nacionalnom nivou, može se procijeniti da je približno 84 000 učenika ili 15% od ukupnog broja u norveškim osnovnim i srednjim školama (568 000 učenika školske godine 1983/84.) bilo uključeno u probleme zlostavljač/žrtva, jednom ili dvaput” ili češće u posljednjih nekoliko mjeseci - kao zlostavljač ili žrtve. Podaci dalje ukazuju da je nekih 9% (52 000) učenika bilo žrtvama, a njih 7% (41 000) bili suzlostavljači, odnosno zlostavljali su druge učenike. Približno 9 000 učenika bili su istovremeno i žrtve i zlostavljači (1,6% od ukupnog broja učenika te školske godine). Podaci dobiveni na temelju istog istraživanja ukazuju da je 3% (18 000) od ukupnog broja učenika u Norveškoj bilo zlostavljano „približno jednom sedmično” ili češće, te je nešto manje od 2%, ili 10 000 zlostavljalo druge u istoj toj mjeri. Prema toj graničnoj tački hiljadu je učenika bilo u isti mah zlostavljačima i zlostavljanima. Dakle, ukupno je približno 27 000 učenika u Norveškoj bilo uključeno u ozbiljne probleme zlostavljanja kao žrtve ili kao zlostavljači. (Olwensu, 1988).

Dok je u Bosni i Hercegovini problem zlostavljanja među djecom u školi tek u početnoj fazi istraživanja, odnosno u fazi utvrđivanja raširenosti pojave, u razvijenom dijelu svijeta ovaj problem je već prošao nekoliko faza: od utvrđivanja pojave, rada na upoznavanju i animiranju u javnosti za ovaj problem, svijesti o potrebi za interdisciplinarnim pristupom problemu, povećanom angažmanu nadležnih institucija, prikupljanju sredstava i podrške vladajućih institucija, izrade preventivjskih i intervencijskih programa te konačno evaluaciji preventivjskih i intervencijskih programa.

Zlostavljanje kao problem je nemoguće iskorijeniti, ali se svakako može donekle preduprijetiti i ublažiti. Tomić, Šehović i Haribović, (2005) navode da je cilj prevencije pomoć činionicima zaštite od zlostavljanja u rizičnim uslovima, zatim kontrola i sprečavanje činilaca rizika. Zlostavljanje treba spriječiti prije nego što se ono i dogodi. Podrazumijeva aktivnu uključenost svih činilaca i segmenata društva koji se bavi radom sa djecom, a posebno onih koji se bave radom sa djecom žrtvama zlostavljanja.

Svakako, veliku ulogu u tome igraju prosvjetni radnici i roditelji. Škola je odgovorna za zlostavljanje, koje se događa u školi i u blizini škole: direktor, nastavnici i stručni saradnici dužni su spriječiti i zaustaviti svaki oblik zlostavljanja u školi, te ako je potrebno, saradivati s policijom i centrom za socijalni rad. Roditelji mogu dosta toga napraviti da pomognu djetetu žrtvi zlostavljanja. Moraju znati da za zastrašivanje nije krivo njihovo dijete. U nekim situacijama djeca se mogu sama suočiti sa zastrašivanjem i zlostavljanjem, ali često je potrebna pomoć odraslih i njihova uključenost.

Pravac djelovanja treba ići i prema zlostavljanom, ali svakako i prema zlostavljaču. Upravo u našer radu želimo se pozabaviti načinima pomoći djeci koja su izložena zlostavljanju. Pojava zlostavljanja kod djeteta može ukazivati na smetnje u ponašanju. Potrebno je da roditelji u takvim okolnostima potraže stručnu pomoć. Cilj terapije ili savjetovanja je povećanje samopoštovanja i nalazjenje prihvatljivih načina nošenja s ljutnjom.

Zlostavljanje svakako treba pokušati dovesti na neki razuman nivo. Da bi se to desilo, potrebno je da škola, roditelji i društvo daju svoj doprinos. Od toga, koliko se oni uključe u rješavanje ovog problema, zavisi i uspjeh u njegovom smanjenju ili suzbijanju.

Osim što je zlostavljanje među vršnjacima problem sam po sebi, svakako da je veliki problem i to kako ga otkriti, tj. izmjeriti. U samom radu primijenjen je jedan od najpouzdanijih, ali i najekonomičnijih načina ispitivanja zlostavljanja među vršnjacima, a to je direktno ispitivanje putem anonimnog anketnog upitnika.

Ovim istraživanjem želi se utvrditi koje aktivnosti učenici preduzimaju kada ih neko zlostavlja, sa kim učenici razgovaraju nakon zlostavljanja, ko im pokušava pomoći nakon zlostavljanja i šta se dešava kada se nekom obrate za pomoć.

U istraživanju se pošlo od hipoteze: da jedan broj učenika preduzima određene mjere kada ih neko zlostavlja, da učenici razgovaraju sa različitim osoba nakon zlostavljanja, da im različiti agensi socijalizacije pružaju pomoć prilikom pojave zlostavljanja i da obratanje žrtava zlostavljanja za pomoć dovodi do promjene u ponašanju i njih i zlostavljača;

Metodologija istraživanja

Postupak

Ispitivanje učenika o zlostavljanju vršilo se anketnim upitnikom. Prije samog anketiranja ispitanici su upoznati sa značajem samog istraživanja i dobili su upute za rješavanje ankete uz kratak podsjetnik što smatramo neprihvatljivim i nasilnim ponašanjem. Ispitivanje je provedeno nakon predavanja i trajalo je 30 minuta. Također, ispitanicima je objašnjeno da je anketiranje anonimno. Svaki ispitanik je dobrovoljno odgovarao na postavljena pitanja tako što je na listu za odgovore iznosio svoje stavove u odnosu na postavljene tvrdnje. Učenik koji je imao dilema vezano za pojedina pitanja mogao je dobiti dodatna pojašnjenja čime se željelo postići da istraživanje teče odgovarajućim tempom i da se uklone sve nejasnobe ukoliko se pojave.

Uzorak ispitanika

U anketi je učestvovalo 405 učenika osnovnih škola u Sarni, Čelopeku-Zvornik, Brčkom i Tuzli, od čega je bilo 105 (25,9%) učenika iz Sarnje, 104 (25,7%) učenika iz Zvornika-Čelopeka, 100 (24,7%) učenika iz Tuzle i 96 (23,7%) učenika iz Brčkoga, odnosno 159 (39,3%) učenika četvrtog razreda, 50 (12,3%) učenika petog, 142 (35,1%) učenika osmog i 54 (13,3%) učenika devetog razreda. Među anketiranim ispitanicima je 219 (54,1%) muškog spola i 186 (45,9%) ženskog spola.

Instrumenti

U našem istraživanju smo koristilije anketni upitnik konstruisan za namjere ovog istraživanja za učenike osnovnih škola.

Primjenjujući anketni upitnik, ispitano je 405 ispitanika u četiri osnovne škole. Za potrebe ovog ispitivanja poštujući hipoteze, koje su postavljene, napravljen je anketni upitnik, koji predstavlja izmijenjenu verziju najčešće korištenog upitnika „Upitnik nasilnik/zrtva” autora Olweusa, koji je prilagođen ispitanicima sa prostora Bosne i Hercegovine. Prilikom sastavljanja anketnog upitnika vodeno je računa o tome da pitanja budu jasna i nedvosmislena, te precizno formulisana. Od oblika pitanja, tu su pitanja otvorenog i zatvorenog tipa. Zbog osjetljivosti problema, koji je ispitivan, anketni upitnik je raden individualno i anonimno, jer se željela zaštititi privatnost ispitanika, a time postići i veća iskrenost prilikom odgovaranja na pitanja.

Anketni upitnik sastoji se od četiri pitanja, koja su prilagođena samom problemu istraživanja. Upitnik je podijeljen na tri dijela. Prvi dio je uvod, drugi osnovni podaci i to spol, škola i razred i treći dio su pitanja, koja se odnose na pojavu, koja se ispituje, a to je zlostavljanje i način kako pomoći zlostavljenim učenicima. Upitnik su ispunjavali ispitanici jedan nastavni sat. Da bi se dobili pouzdani rezultati i postigla veća anonimnost ankete, ispitanici su sjedili po jedno u klupi.

Rezultati istraživanja

Naša prva hipoteza u ovom istraživanju odnosila se na pretpostavku o tome da učenici preduzimaju određene mjere kada ih neko zlostavlja. Uvidom u Tabelu 1 može se zaključiti da učenici preduzimaju određene mjere kada ih neko zlostavlja.

Tabela 1: Šta učenici urade (koji oblik ponašanja) ispoljavaju kada ih neko zlostavlja

Osnovna škola	%	Ništa ne uradim	Da prestane	Pobjegnem	Udarim ga	Potučim se	Ne idem u školu	Kažem odraslo	Kažem prijatelju	Ne zatrašuju me	Σ
Sapna	%	2,5	5,7	2,2	5,4	1,0	0,2	4,9	1,7	2,2	25,9
Čelopek	%	4,0	7,4	2,0	2,0	1,0	0,2	4,7	1,0	3,5	25,7
Tuzla	%	2,2	5,2	1,2	3,5	3,2	0,0	5,2	1,0	3,2	24,7
Brčko	%	1,2	7,9	0,5	2,0	3,5	0,7	4,4	0,2	3,2	23,7
Σ	%	9,9	26,2	5,9	12,8	8,6	1,2	19,3	4,0	12,1	100,0

Uočava se činjenica da učenici svih ispitivanih osnovnih škola, kao oblik ponašanja, o tome šta urade kada ih neko zlostavlja, Tabela 1 najčešće kažu zlostavljaču da prestane ili kažu odraslom da ga pojedini učenici zlostavljaju. Pri tome su ovi oblici ponašanja ravnopravno raspoređeni na učenike svih osnovnih škola. Uočava se zapaženo i ravnopravno učešće još dva oblika ponašanja i to da učenici udare zlostavljača ili ih niko ne zastrašuje. Vrijednost $\chi^2=2.725$ Sig=0.436 ukazuje da nema statistički značajne razlike između ispitanika u školama u kojima smo proveli istraživanje po pitanju šta učine kada ih neko zlostavlja.

Rezultati ispitivane pojave s obzirom na spol pokazuju da se ispitanici i muškog i ženskog spola statistički značajno ne razlikuju između škola jer je vrijednost $\chi^2=29.55$, Sig=0.20 kod muških i $\chi^2=31.48$, Sig=0.14 kod ženskih.

Kod ispitivaja postojanja razlika između ispitanika s obzirom na razred nalazi pokazuju da se učenici statistički značajno razlikuju u četvrtim ali i u osmim razredima anketiranih škola jer je vrijednost za četvrti razred $\chi^2=30.27$, Sig=0.01 dok je za osmi razred $\chi^2=35.20$, Sig=0.00

Mjesto škole nema statističku značajnost za oblik ponašanja ispitanika nakon zlostavljanja jer je vrijednost za ruralno područje $\chi^2=10.83$, Sig=0.21 i za urbano područje $\chi^2=11.34$, Sig=0.18.

Dobiveni rezultati ukazuju da vrijednosti koeficijenta kontigencije i hi-kvadrata nisu statistički značajne između škola s obzirom na razred, odnosno postoji statistički značajna razlika ili povezanost, značajni između škola s obzirom na razred, odnosno postoji statistički značajna razlika ili povezanost, na nivou pouzdanosti zaključivanja od 0,01, između škola s obzirom na uzrasni period (razred) kod ove nominalne varijable (oblici ponašanja).

Druga hipoteza je se odnosila na pretpostavku da li sa nekim razgovaraju tj. da li se nekomе obrate za pomoć. Uočava se činjenica Tabela 2 da se u oko 33% slučajeva učenicima svih ispitivanih škola ne događaju takve stvari, odnosno da ispitanici nisu bili izloženi pojedinim oblicima zlostavljanja (u čemu prednjače škole u urbanim sredinama). Ostali ispitanici najčešće se obraćaju za razgovor nakon zlostavljanja (kao subjektu razgovora) roditeljima, majci ili ocu (u čemu prednjače učenici iz ruralnih sredina) svih ispitivanih škola. Rezultati su prezentirani u Tabeli 2

Tabela 2.: Odgovori ispitanika na pitanje vode li razgovor sa nekim nakon zlostavljanja?

Osnovna škola	%	Majka ili otac	Sestra ili brat	Nastavnici	Prijatelj	Niko	Ne događaju se	Σ
Sapna	%	8,9	4,0	4,7	6,4	1,0	1,0	25,9
Čelopek	%	6,2	1,5	2,7	3,5	3,0	8,9	25,7
Tuzla	%	5,9	1,0	1,7	3,5	2,0	10,6	24,7
Brčko	%	3,7	0,5	1,7	3,2	2,2	12,3	23,7
Σ	%	24,7	6,9	10,9	16,5	8,1	32,8	100,0

Izračunavanjem (χ^2) testa, dobivene vrijednosti su:

Između škola s obzirom na spol učenika, za muške $\chi^2=54.87$, Sig=0.000 i za ženske $\chi^2=54.11$,

Sig=0.000;

Između škola s obzirom na razred, za četvrti razred $\chi^2=62.99$, Sig=0.000 i za osmi razred

$\chi^2=36.40$, Sig=0.000,

Između škola s obzirom na mjesto stanovanja, za ruralno područje $\chi^2=41.86$, Sig=0.000 i za urbano područje $\chi^2=3.29$, Sig=0.66.

Dobiveni rezultati ukazuju da su vrijednosti hi-kvadrata statistički značajni između škola s obzirom na spol, razred i mjesto stanovanja (ruralna sredina), odnosno postoji statistički značajna razlika ili povezanost, na nivou pouzdanosti zaključivanja od 0.00 između škola s obzirom na spol, uzrasni period (razred) i mjesto škole kod ove nominalne varijable (subjekt razgovora nakon zlostavljanja), ali da jedino nisu statistički značajne između škola s obzirom na mjesto stanovanja (urbano područje) svih ispitivanih škola.

Treću hipotezu potvrđuju agensi socijalizacije koji pružaju pomoć učenicima nakon zlostavljanja. Uvidom u Tabelu 3 uočava se činjenica da se u oko 33% slučajeva učenicima svih

ispitivanih škola ne događaju takve stvari, odnosno da ispitanici nisu bili izloženi pojedinim oblicima zlostavljanja (u čemu prednjače škole u urbanim sredinama). Ostali ispitanici najčešće se obraćaju za razgovor nakon zlostavljanja (kao subjektu pomoći) roditeljima, majci ili ocu (u čemu prednjače učenici iz ruralnih sredina) svih ispitivanih škola.

Nalazi istraživanja pokazuju da je vrijednost hi-kvadrat (χ^2) testa između škola s obzirom na spol učenika, za muške; $\chi^2=64.05$, Sig=0.000 i za ženske, $\chi^2=43.91$, Sig=0.000

Rezultat s obzirom na razred pokazuje da učenici četvrtog razred imaju vrijednost $\chi^2=57.69$, uz statistički značajnu razliku Sig=0.000 i za osmi razred $\chi^2=20.24$, Sig=0.027 koja nije statistički značajna.

S obzirom na mjesto stanovanja učenici iz ruralnih sredina između škola imaju $\chi^2=37.09$, Sig=0.000 koja je statistički značajna i za urbano područje $\chi^2=4.61$, Sig=0.46. Ova vrijednost pokazuje da ne postoji statistički značajna razlika između ispitanika iz urbanih sredina u ispitivanim školama.

Dobiveni rezultati ukazuju da su vrijednosti hi-kvadrata statistički značajni između škola s obzirom na spol, razred i mjesto stanovanja (ruralna sredina), odnosno postoji statistički značajna razlika ili povezanost, na nivou pouzdanosti zaključivanja od 0.00, između škola s obzirom na spol, uzrasni period (razred) i mjesto škole kod ove nominalne varijable (subjekt pomoći nakon zlostavljanja), ali da jedino nisu statistički značajne između škola s obzirom na mjesto stanovanja (urbano područje) svih ispitivanih škola.

Tabela 3: O tome ko im pruža pomoć nakon zlostavljanja ispitanici su se izjasnili:

Osnovna škola	%	Majka ili otac	Sestra ili brat	Nastavnik	Prijatelj	Niko	Ne događa se	Σ
Sapna	%	8,9	4,0	3,7	6,9	0,7	1,7	25,9
Čelopek	%	6,2	0,5	3,2	4,7	2,7	8,4	25,7
Tuzla	%	5,2	0,7	1,5	4,9	1,0	11,4	24,7
Brčko	%	3,5	1,5	2,2	3,2	1,2	12,1	23,7
Σ	%	23,7	6,7	10,6	19,8	5,7	33,6	100,0

Četvrtu hipotezu potvrđuju pozitivni rezultati kao posljedica razgovora koje učenici vode.

Uočava se činjenica da se u oko 40% slučajeva učenicima svih ispitivanih škola Tabela 4 ne događaju takve stvari, odnosno da ispitanici nisu bili izloženi pojedinim oblicima zlostavljanja (u čemu prednjače škole u urbanim sredinama). Ostali ispitanici su kao posljedicu razgovora nakon zlostavljanja imali da se u oko 30% slučajeva učenicima svih ispitivanih škola više nije događalo zlostavljanje (u čemu prednjače škole u ruralnim sredinama). Isto tako je posljedica razgovora nakon zlostavljanja da se se u oko 20% slučajeva manje događalo zlostavljanje kod učenika svih ispitivanih škola.

Tabela 4. O tome šta se desi kada nekom kažu, kao posljedica razgovora, ispitanici navode sljedeće

Osnovna škola	%	Više se nije događalo	Manje se događalo	Bilo još gore	Nije se promijenilo	Nikom nisam rekao	Ne događami se	Σ
Sapna	%	12,6	9,4	0,2	0,5	1,5	1,7	25,9
Čelopek	%	8,1	3,0	1,0	1,7	1,0	10,9	25,7
Tuzla	%	6,9	3,0	0,2	0,7	1,7	12,1	24,7
Brčko	%	4,0	4,2	0,2	1,7	0,7	12,8	23,7
Σ	%	31,6	19,5	1,7	4,7	4,9	37,5	100,0

Nalazi Hi-kvadrat (χ^2) testa, za ovu varijablu (posljedica razgovora nakon zlostavljanja) dobivene vrijednosti su: između škola s obzirom na spol učenika, za muške, $\chi^2=62.18$, Sig=0.000 i za ženske $\chi^2=54.49$, Sig=0.000; između škola s obzirom na razred, za četvrti razred $\chi^2=66.43$, Sig=0.000 i za osmi razred $\chi^2=23.61$, Sig=0.009, a između škola s obzirom na mjesto stanovanja, za ruralno područje $\chi^2=49.19$, Sig=0.000 i za urbano područje $\chi^2=7.34$, Sig=0.20.

Dobiveni rezultati ukazuju da su vrijednosti hi-kvadrata statistički značajni između škola s obzirom na spol, razred i mjesto stanovanja (ruralna sredina), odnosno postoji statistički značajna razlika ili povezanost, na nivou pouzdanosti zaključivanja od 0.00 između škola s obzirom na spol, uzrasni period (razred) i mjesto škole kod (posljedica razgovora nakon zlostavljanja), ali da jedino nisu statistički značajne između škola s obzirom na mjesto stanovanja (urbano područje) svih ispitivanih škola.

Diskusija i zaključci

Zlostavljanje među učenicima je pojava koja je dosta rasprostranjena u našim školama. Upravo iz tih razloga je potrebno uključiti školu i roditelje kao faktore koji mogu pomoću u rješavanju ovog problema. Naš rad zapravo i prikazuje ulogu roditelja i ostalih faktora pri rješavanju ovog problema.

Najizraženiji oblici ponašanja učenika svih ispitivanih osnovnih škola, kad ih neko zlostavlja, jest da kažu zlostavljaču da prestane ili kažu odraslom da ga pojedini učenici zlostavljaju (pri tome su ovi oblici ponašanja ravnomjerno raspoređeni na učenike svih osnovnih škola), ali je zapaženo i ravnomjerno učešće još dva oblika ponašanja i to da učenici udare zlostavljača ili da ih ne zastajuju, dok se u oko 33% slučajeva učenicima svih ispitivanih škola ne događaju pojedini oblici zlostavljanja, odnosno da ispitanici nisu bili izloženi pojedinim oblicima zlostavljanja (u čemu prednjače škole u urbanim sredinama),

Istraživanje je pokazalo da 25% učenika svih ispitivanih škola obraća za razgovor nakon zlostavljanja češće roditeljima (u čemu prednjače učenici iz ruralnih sredina), oko 17% učenika češće prijateljima, te oko 11% učenika nastavniku, čime je generalno potvrđena hipoteza da učenici imaju različite oblike ponašanja, odnosno preduzimaju određene mjere kada ih neko zlostavlja, da učenici razgovaraju sa različitim osobama nakon zlostavljanja, odnosno da su različiti agensi socijalizacije pružili pomoć prilikom pojave vršnjačkog zlostavljanja.

Rezultati istraživanja Zloković (2004) pokazuju da najveći broj ispitanika odgovorio da učitelji nisu nikada reagirali na nasilje koje su doživjeli u školi (50 ispitanika, tj. 31%). Da su nastavnici često reagirali, smatraju 32 ispitanika (19,3%). Slijedili su odgovori o povremenom reagiranju učitelja (18% ili 29 ispitanika), rijetkom reagiranju (11,8%, tj. 19 ispitanika), dok 13 ispitanika (8,8%) nije znalo odgovoriti jesu li nastavnici reagirali ili nisu.

Buljan-Flander (2003) navode u svom istraživanju da više od 70% učitelja ne reagira na nasilje u školi. Ova reakcija se može javiti iz dva razloga. Prvi je prećuno podržavanje dok drugi razlog može biti neposjedovanje dovoljnog znanja o zlostavljanju. Nereagiranje na problem, ignoriranje i minoriziranje problema može biti i oblik prećunog podržavanja nasilja (Bilić i Zloković, 2004) kao pojave koja se može smatrati gotovo jednako opasnom kao i neposredno sudjelovanje u nasilju. Neprimjereno reagiranje ili izostanak očekivane reakcije može biti i posljedica neprepoznavanja problema zbog nedovoljne bazine edukacije nekih učitelja Cugmes i Sambolić (2002) Zloković (2000) navodi da su učitelji iskatali potrebu za usavršavanjem koje bi pratila aktualna pedagoška problematikaprije svega nasilje nad djecom.

Plut i Popadić (2007) su na uzorku od oko 25.000 djece iz 71 osnovne škole u Srbiji našli da učenici nekonzistentno reaguju na nasilje, te da u svom repertoaru imaju i konstruktivne i nekonstruktivne načine reagovanja. Prema njihovim rezultatima, polovina učenika je iskazivala spremnost da se u slučaju ugroženosti obrati drugima za pomoć, dok je svaki deseta žrtva nasilja pasivno trpela i prikrivala nasilje. 73% žrtava je izjavljivalo da su im drugovi pomogli. Među svjedocima nasilja 11% učenika je na ove situacije reagovalo dosljednim distanciranjem.

Maksimović, Raković, Jovanović i Čolović (2008) navode da se reakcija na nasilje mijenja sa uzrastom. Saosjećanje sa žrtvom intenzivnije je kod mlađe djece ali se smanjuje sa uzrastom sve do petnaeste godine kada se ponovo povećava.

Jedan od oblika reakcije je i osvećivanje za zlostavljanje. Vuković, Milišin i Buljbašić Kuzmanović (2009) navode da stariji učenici učestalije prakticiraju osvećivanje kao način reakcije u odnosu na mlade učenike: isto tako ovaj način češće primjenjuju dječaci od djevojičica.

Pojava nasilja je vezana za reakciju škole. Tako Dake (2003) ističe da sveobuhvatna reakcija i intervencija škole (nastavnika i djece vršnjaka) značajno utječe na pojavu nasilja.

Reakcija na nasilje zavisi i od samog djeteta. Veći borj nasilne djece u školi se osjeća odbačeno, neprihvaćeno Dake (2003)

Natvig i sur. (2001.) pokazale su da je percipirana socijalna podrška nastavnika i vršnjaka smanjila vjerojatnost za nasilničko ponašanje osnovnoškolske djece te da nasilna djeca percipiraju malo socijalne podrške u svojoj okolini.

U oko 40% slučajeva učenicima svih ispitivanih škola ne događaju se pojedini oblici zlostavljanja (u čemu prednjače škole u urbanim sredinama), dok se u oko 30% slučajeva učenicima svih ispitivanih škola, kao posljedica razgovora nakon zlostavljanja, više nije događalo zlostavljanje (u čemu prednjače škole u ruralnim sredinama), te da se se u oko 20% slučajeva manje događalo zlostavljanje nakon razgovora kod učenika svih ispitivanih škola.

Na osnovu iznesenih činjenica može se zaključiti da se zlostavljanje može smanjiti ukoliko se u rješavanje ove problematike uključe roditelji, škola ali i šira društvena zajednica.

Literatura

1. Bitić, V., Zloković, J. (2004). *Fenomen maltretiranja djece*. Prepoznavanje i oblici pomoći obitelji i školi. Zagreb: Naklada Ljevak doo.
2. Buljan-Flander, G. (2003). *Nasilje među djecom*. Zagreb: Ministarstvo prosvjete i sporta, Poliklinika za zaštitu djece grada.
3. Cugmes, Z., Sambojle, K. (2002). Mnenja učitelje o nasilju nad otrokom v dru. in: *Didactica Slovenica -pedagoška obzorja, Znanstvena revija za didaktiku*, 17, (2), 85-94.
4. Dake, J. A. (2003). The nature and extent of bullying at school, *Journal of School Health*, 73 (5): 173-180.
5. Elez, K. (2003). *Nasilništvo i samopoinanje djece osnovnoškolske dobi*. Diplomski rad, Zagreb, Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu.
6. Maksimović, J., Raković, D., Jovanović, I., i Čolović, P. (2008). Povezanost vršnjačkog nasilja, osobina ličnosti i vaspitnih stavova. *Primenjena psihologija*, 1, 124-144.
7. Mikuš - Kos, A. (2005). *Nasilje među vršnjacima*. Gračanica: Osmijeh
8. Natvig, G. K., Albreksten, G. i Qvarnstrom, U. (2001). School-related stress experience as a risk factor for bullying behaviour, *Journal of Youth and Adolescence*, 30 (5): 561-575.
9. Olweus, D. (1998). *Nasilje među djecom u školi: Što znamo i što možemo učiniti*. Zagreb: Školska knjiga
10. Plut, D., i Popadić, D. (2007). Reagovanje dece i odraslih na školsko nasilje. *Zbornik Instituta za pedagoška istraživanja*, 2, 347-366
11. Šimić, N. (2004). *Doprinos istrživanju pojavnosti nasilja među djecom u školi*. Diplomski rad, Zagreb, Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu
12. Tomić R., Šehović M., Hatibović Č. (2005). *Prisutnost zlostavljanja među djecom i mladima*. Tuzla: Denfest
13. Vuković, A., Milišin, A., Buljubašić Kuzmanović, V. (2009). Učestalost vršnjačkog nasilja osvećivanjem kao nasilne strategije sučeljavanja među učenicima osnovne škole. *Život i škola, br. 22 (2/2009.)*, str. od 78. do 96.
14. Zloković, J. (2000). Pedagoški aspekti rada učitelja sa zapuštenom djecom. Obranjena i neobjavljena doktorska disertacija. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci, Odsjek za pedagogiju.
15. Zloković, J. (2003). *Znanstvena studija "Obitelji i djeca u riziku"*, dionica znanstvenog projekta "Pedagoški aspekti curriculauma inovativne osnovne škole" Rijeka, Filozofski fakultet, Odsjek za pedagogiju
16. Zloković, J. (2004). *Nasilje nad djecom*. Ispitivanje provedeno u okviru dionice znanstvenog projekta „Pedagoški aspekti curriculauma inovativne osnovne škole”, Rijeka, Filozofski fakultet, Odsjek za pedagogiju.

HELPING STUDENTS COPE WITH BULLYING

Summary

Bullying is a problem that endangers the integrity of the personality, but also significantly influences students' success in learning. This phenomenon is quite present in our schools with a tendency of continuous growth. This phenomenon is quite present in our schools with a tendency of continuous growth. It is precisely for this reason that this paper deals with the problem of abuse in school, as well as certain activities undertaken by the harassed students, their parents and the school. The aim of the research is to examine the measures taken by the abused students, their families and schools in the prevention of abuse. The study is based on the assumption that abused students, families and schools take certain measures to protect the abused children. The sample consisted of 405 primary school students in Sapna, Čelapek-Zvornik, Brčko and Tuzla. The findings suggest that students take certain measures when they are abused. Most commonly they have some forms of conversation with a parent or a teacher, which significantly affects the decrease of abuse.

Key words: students, abuse, school, help for children.

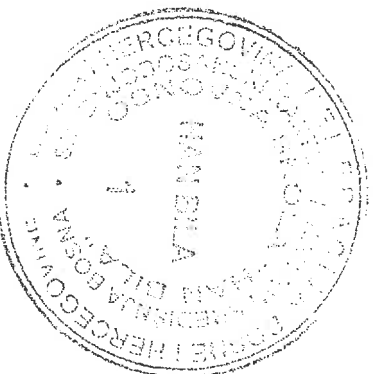
Bosna i Hercegovina
Federacija Bosna i Hercegovina
Srednjobosanski kanton
Općina TRAVNIK
Osnovna škola «HAN-BILA»
HAN - BILA
Broj: 138/2019
Datum: 22.5.2019. godine

POTVRDA

Kojom se potvrđuje da je **nastavnik Jašarević Harris** magistar razredne nastave imenovan kao mentor studentu Filozofskog fakulteta Šiljak Almini iz Kljaka, student je pohađao metodičku praksu u trajanju od 2 sedmice i to u periodu od 6.5. do 15.5. 2019. god. u školskoj 2018./19.. godini.

Potvrda se izdaje na zahtjev imenovaog, a služi za regulisanje **bodovanja**, te se u druge svrhe ne može koristiti.

Ova potvrda izdaje se na osnovu službene evidencije ove Škole i ima značaj javne isprave u smislu člana 171. Zakona o općem upravnom postupku.

Direktor škole
mr. Jašarević Adis

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SREDIŠNJA BOSNA / SREDNJOBOSANSKI KANTON
TRAVNIK

C-4

MINISTARSTVO OBRAZOVANJA,
ZNANOSTI, KULTURE I ŠPORTA
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA,
NAUKE, KULTURE I SPORTA

CENTRAL BOSNIA CANTON
MINISTRY OF EDUCATION,
SCIENCE, CULTURE AND SPORTS

Travnik, Stanična 43. Tel /fax.: 030/511-214, 518-675, E-mail: minoobsbk@bih.net.ba

Implementacija definisanih ishoda učenja u jezičko – komunikacijskom području u Srednjobosanskom kantonu

Općina Travnik

Trenerski tim

✦ **Haris Jašarević**
✦ Ermin Čelenka

Koordinatori
Ivica Augustinović
tel. 030 509-281
aivivica@hotmail.com

Sabina Halilović
tel. 030 509-282
sabinaha@gmail.com

TRAVNIK

Ime i prezime trenera	Broj nastavnika i škola iz koje dolaze	Mjesto edukacije	Datum i vrijeme edukacije
Haris Jašarević + Ermin Celenka	12 RN + 4 PN (OŠ "Han Bila") + 20 RN+ 2 PN (OŠ "Mehurić")	OŠ "Mehurić"	27.-30.08.2018.-g. 9,00 sati

OŠ HAN BILA

R.broj	Ime i prezime	Ime i prezime
	Nastavnici razredne nastave	Nastavnici predmetne nastave
1	Bajramović Murisa	Abazović Seada
2	Gasi Adela	Ribo Aldin
3	Hadžić Smajo	Purić Mersiha
4	Husanović Seifa	Mekić Nermina
5	Jašarević Verneša	
6	Karahodža Fadila	
7	Kasumović Aida	
8	Kasumović Mailha	
9	Kovač Emiha	
10	Mekić Nermina	
11	Šabanović Mersiha	
12	Šehić Elma	

OŠ MEHURIĆI

R.broj	Ime i prezime	Ime i prezime
	Nastavnici razredne nastave	Nastavnici predmetne nastave
1	Nedžad Aganović	Aldin Ribo
2	Džemita Begović	Jasmina Zuhrić-Š.
3	Mubamed Čosić	
4	Fadil Daurović	
5	Edina Fuško-H.	
6	Ramo Fuško	
7	Gamal Husić	
8	Lutvija Husić-F.	
9	Ibrahim Kadrić	
10	Fuad Kasumović	
11	Belma Kasumović- D.	
12	Ahmet Musić	
13	Nermina Smajlić	
14	Elvisa Subašić	
15	Nihad Suljić	
16	Latifa Šarić	
17	Ašim Talić	
18	Berina Adilović	
19	Mirsad Karić	
20	Ida Mulalić	

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SREDIŠNJA BOSNA / SREDNJOBOSANSKI KANTON
TRAVNIK

MINISTARSTVO OBRAZOVANJA,
ZNANOSTI, MLADIH, KULTURE I ŠPORTA

CENTRAL BOSNIA CANTON
MINISTRY OF EDUCATION,
SCIENCE, YOUTH, CULTURE AND SPORTS

Travnik, Stančna 43, Tel/faks: 030/511-214, 030/518-675, www.mozks-ksb.ba, e-mail: minobsbk@bih.net.ba, mozks@stsk-ksb.gov.ba

Broj: 03-34-237/22-78

Travnik, 9.3.2022. godine

Na temelju člana 12. Zakona o ustrojstvu i djelokrugu kantonalnih ministarstava i drugih tijela kantonalne uprave Srednjobosanskog kantona (Službene novine Srednjobosanskog Kantona, broj 15/12), članova 68., 69. i 70. Zakona o osnovnoj školi, članova 96., 97. i 98. Zakona o srednjoj školi (Službene novine Srednjobosanskog Kantona, broj 11/01 i 17/04 i 15/12), člana 16. Pravilnika o ocjenjivanju, napredovanju i stjecanju statusa učitelja, nastavnika, profesora i stručnog saradnika u osnovnim i srednjim školama (Službene novine Srednjobosanskog Kantona, broj:7/21), i člana 4. Pravilnika o stručno-pedagoškom nadzoru u odgojno-obrazovnim ustanovama u SBK/KSB (Službene novine Srednjobosanskog Kantona, broj 6/15), ministar Ministarstva obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta, donosi

R J E Š E N J E
o imenovanju savjetnika
za stručno-pedagoški nadzor u osnovnim školama
u Srednjobosanskom Kantonu za 2022. godinu

Član 1.

Haris Jašarević, magistar razredne nastave, imenuje se za savjetnika za stručno-pedagoški nadzor u osnovnim školama u Srednjobosanskom Kantonu za 2022. godinu, za predmet: Razredna nastava.

Član 2.

Imenovana osoba iz prethodnog člana 1. ovog Rješenja, ima prava, obaveze i odgovornosti u obavljanju poslova savjetnika za stručno-pedagoški nadzor u osnovnim i srednjim školama u Srednjobosanskom Kantonu, u skladu sa Zakonom o osnovnoj školi (Službene novine Srednjobosanskog Kantona, broj 11/01 i 17/04), Zakonom o srednjoj školi (Službene novine Srednjobosanskog Kantona, broj 11/01 i 17/04 i 15/12), članom 7. i 14. Pravilnika o stručno-pedagoškom nadzoru u odgojno-obrazovnim ustanovama u Kantonu (Službene novine Srednjobosanskog Kantona, broj 6/15) te članom 37. Pravilnika o ocjenjivanju, napredovanju i stjecanju statusa učitelja, nastavnika, profesora i stručnog saradnika u osnovnim i srednjim školama (Službene novine Srednjobosanskog Kantona, broj:7/21), a što će se uređiti ovim Rješenjem kao i posebnim međusobnim Ugovorom o angažiranju poljsanim između imenovane osobe i svake odgojno-obrazovne ustanove u kojoj će imenovana provoditi stručno-pedagoški nadzor.

Član 3.

Za obavljanje poslova privremenog savjetnika za stručno-pedagoški nadzor imenovanom iz člana 1. pripada naknada prema članu 1. Odluke Vlade Kantona, broj: 01-11-7-1432/22 od 24.2.2022. godine, po kojoj je utvrđena pojedinačna naknada za privremeno plaćanje poslova stručno-pedagoškog nadzora u osnovnim i srednjim školama u neto iznosu od 50,00 KM, za pojedinačni nadzor po jednom nastavniku odnosno stručnom suradniku kao i naknada za putne troškove u skladu s Uredbom o naknadama koje nemaju karakter plaće i dodatku na plaću (Sl. novine SBK, broj: 3/12, 5/12, 10/14 i 2/18)

Član 4.

Sukladno Odluci Vlade SBK iz člana 3. ovoga Rješenja i rasporeda posjete, kao naloga za stručno pedagoški nadzor nastavnicima, kojeg dobivaju imenovani savjetnici za stručno pedagoški nadzor od strane Ministarstva, odgojno-obrazovne ustanove sklapaju pojedinačne ugovore o angažiranju s osobama koje će obavljati poslove stručno pedagoškog nadzora u njihovoj ustanovi.

Član 4.

Na temelju dostavljenih pojedinačnih zapisnika i pojedinačnih izvješća o obavljenom stručno-pedagoškom nadzoru od strane imenovanog iz člana 1. ovoga Rješenja odgojno-obrazovnoj ustanovi u kojoj je nadzor izvršen kao i Ministarstvu, a prema Ugovoru o angažiranju koje će predmetne škole sklopiti s privremenim savjetnicima, za uređeni posao, obračunati će se utvrđena visina nakade za isplatu na tekući račun imenovanog savjetnika.

Član 5.

Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

MINISTAR

Bojan Džmić

Dostaviti:

1x Imenovana

1x odjel za obrazovanje

1x Pismohrana

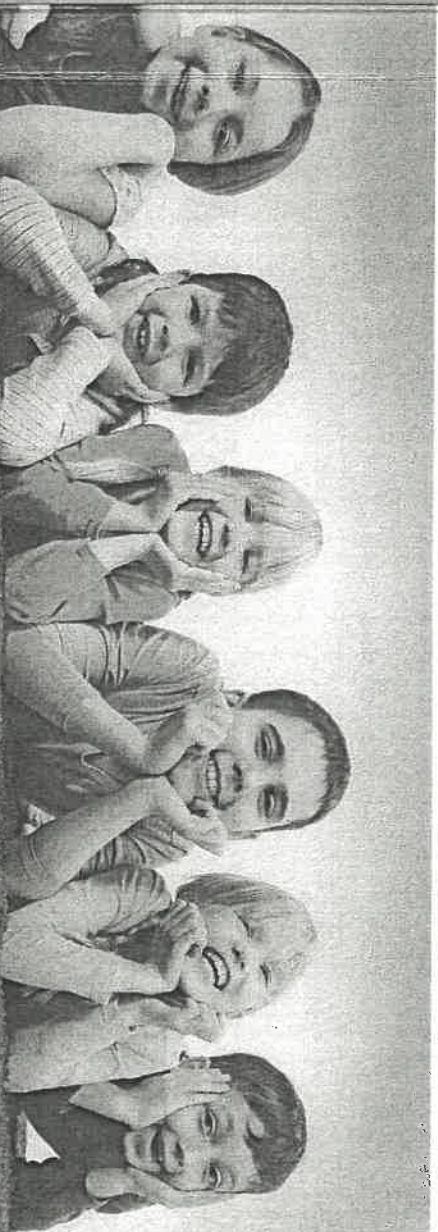

Udruženje za podršku i
kreativni razvoj djece i mladih
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
Univerziteta u Tuzli

TEMATSKI ZBORNIK I DIO

VI međunarodna naučno-stručna konferencija
„Unapređenje kvalitete života djece i mladih“
19. - 21.06.2015. godine, Ohrid, Makedonija

UNAPREĐENJE KVALITETE ŽIVOTA DJECE I MLADIH

Tuzla, 2015.

Stošić D.
ŠKOLSKOG UZRASTA IMPLEMENTACIJOM SISTEMATSKOG VEŽBANJA
SAVREMENI PRISTUP NASTAVI FIZIČKOG VASPITANJA MLADĀG
RTMIČKE GIMNASTIKE I PLESOVA 102

Šćepović D.
POREMEĆENI PORODIČNI ODNOSI I PSIHOSOCIJALNO
FUNKCIONISANJE DJECE 110

Stefanović Stanjević T, Blagojević V, Petrović Z.
TEORIJA APEKTIVNE VEŽANOSTI KAO OKVIR ZA PROCENU
ADAPTACIJE DECE PREŠKOLSKOG UZRASTA 124

Kačeka M, Bajrami V.
VIŠEJEZIČAN PROSTOR I FONOLOŠKA ODSTUPANJA 126

Dizdarević A, Mujezinović A, Ibrišković S, Hamzić N.
STAVOVI NASTAVNIKA I RODITELJA PREMA INKLUZIJI DJECE
ROMSKE NACIONALNOSTI U REDOVNOM OBRAZOVANJU 132

Panić T, Nikolić M, Opсениca Kostić J, Dedaj M.
PROCENA KVALITETA ŽIVOTA DECE PREŠKOLSKOG UZRASTA 141

Čehić I, Bećirović-Karabegović J.
IZAZOVI ODGOJNOG DJELOVANJA U ŠKOLI 151

Jašarević H, Jašarević V, Hadžić S.
STRATEGIJE UČENIKA 161

Čurak S, Brust Nemet M.
UNAPRJEĐENJE POLOŽAJA ROMSKIH UČENIKA UZ RANO UČENJE
HRVATSKOGA JEZIKA 169

Adžem A, Hadžihafižbegović I, Haćam B.
KLUB MALIH ČITALACA 181

Tahirović S.
MOĆ IGRE U PSIHOTERAPIJSKOM RADU SA DJECOM 182

Begić H, Muježinović M, Marković S.
PROCJENA AGRĀSIVNOSTI KOD DJECE PREŠKOLSKOG
UZRASTA 194

STRATEGIJE UČENJA UČENIKA

STUDENT'S LEARNING STRATEGIES

Haris JAŠAREVIĆ, Vernesa JAŠAREVIĆ, Smajo HADŽIĆ

Osnovna škola „Han Bila“ Han Bila, Bosna i Hercegovina

SAŽETAK

Istražuje se kao proces jako zahtjevan, permanentan i trajan napor i njemu se mora pristupiti celjuno i zbiljivo. Izbor i primjena strategija učenja je problem kome se u našoj pedagoškoj djelatnosti daje jako malo mjesta i važnosti. Upravo iz tih razloga naš rad se i bavi ovom problematikom i to sa teorijskog i empirijskog aspekta. Teorijski dio problematizira teorijske postavke o procesu učenja i motivacije za učenje koja je usko vezana uz izgradnju kvalitetnih strategija za učenje. Cilj istraživanja se odnosio na primjenu i utvrđivanje postojanja specifičnih strategija učenja učenika i/ili statistički značajnih razlika između stavova učenika u odnosu na strategiju učenja s obzirom na spol učenika. Hipoteza od koje se krenulo je pretpostavka o postojanju značajne strategije učenja s obzirom na spol učenika. Istraživanje smo proveli na uzorku učenika IV i VIII razreda iz osnovnih škola u Travniku, Novom Travniku, Mehurću i Han Biloj. Uzorak je obuhvatio 144 učenika. Rezultati do kojih se došlo sa sigurnošću potvrđuju da učenici često primjenjuju navedene strategije u učenju i samim tim ih i visoko vrednuju, što govori o tome da možemo prihvatiti našu hipotezu o primjeni strategija učenja u učenju, utvrđeno je da postoji statističke značajnosti između učenika s obzirom na spol u odnosu na primjenu strategija učenja, što znači da spol bitno ne utiče na primjenu određenih strategija kod učenika i kod djevojčica. Dakle, i jedni i drugi imaju pozitivan stav, odnosno dosta često primjenjuju različite strategije učenja.

Šljuzne riječi: Učenje, motivacija, samopouzdanje, samopošovanje, strategije učenja

SAŽETAK

Learning is a process very challenging, permanent and lasting effort and it needs to be addressed seriously and knowledgeably. The selection and application of learning strategies is a problem which in our pedagogical activities gives very little space and importance. This is why our work is also dealing with this issue and that the theoretical and empirical aspects. The theoretical part discusses the theoretical assumptions about the process of learning and motivation for learning, which is closely related to the construction of high-quality learning strategies. The aim of the research was related to the trial and determination of the existence of specific learning strategies students and / or statistically significant differences between the attitudes of students in relation to the learning strategy with regard to gender students. The hypothesis we started from the assumption of the existence of significant learning strategies students and statistically significant differences between the attitudes of students in relation to the learning strategies with regard to gender

Na osnovu vrijednosti t-testa za sve subtestove koji se odnose na strategije učenja utvrđeno je da nema statističke značajnosti između učenika s obzirom na spol u odnosu na primjenu strategija na učenje izuzev kod paniranja Tabela 5, što znači da spol bitno ne utiče na primjenu određenih strategija kod dječaka i kod djevojčica. Dakle, i jedni i drugi imaju pozitivan stav, odnosno dosta često koriste različite strategije učenja.

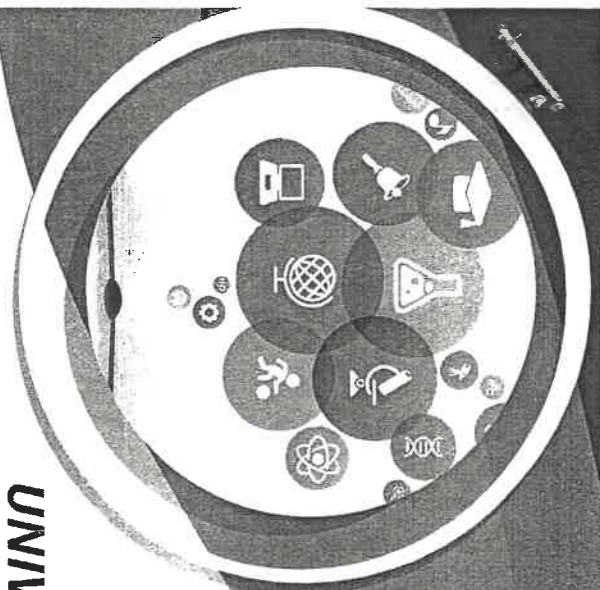
ZAKLJUČAK

Učenje je zahtijevan intelektualani posao. Svaki pojedinac mora znati kako iskoristiti mogućnosti i prirodne potencijale za učenje kroz cijeli život, proširivati svoje znanje, sposobnosti i pristupe te prilagoditi se promjenljivom i složenom svijetu. Konačan cilj je samostalan učenik koji je osposobljen da samouvjereno i uz minimalnu pomoć nastavnika savlada sve zadatke. S obzirom na to da je ovaj problem kod nas minimalno istražen, uradili smo empirijsko istraživanje koje je dalo sljedeće rezultate. Sumirajući rezultate istraživanja dolazi se do zaključka da postoji značajna strategija učenja učenika i da ne postoji statistički značajna razlika između stavova učenika u odnosu na strategiju učenja učenika s obzirom na spol učenika. Svakako, ovdje smo pokazali da postoji i potreba da se ova naučna oblast i dodatno istraži jer je minimalno istraživana u dosadašnjoj pedagoškoj teoriji i praksi. Dobljeni rezultati su dali odgovore na mnoga pitanja vezana za strategije učenja i predstavljaju značajan doprinos proučavanju ove problematike. Oni mogu pomoći svima onima koji se bave odgojem i obrazovanjem kao putokaz na koji način pomoći učenicima da izgrade svoj put učenja. Rad je dao i značajan doprinos u naučnom pogledu, ali i otvorio nova pitanja za sve one koji se žele u budućnosti baviti ovim problemom.

LITERATURA

1. Bogićević, B. (2004). Menadžment ljudskih resursa. Beograd: Čugura Print.
2. Brdar, I. (1993). Što je socijalna kompetencija? Godišnjak Zavoda za psihologiju. Rijeka. str.13–19.
3. Goleman, D. (1997). Emocionalna inteligencija. Zagreb: Mozaik knjiga.
4. Mirkov, S. (2009). Pristupi učenju i ispitivanja djelovanja sredinskih čimlaca. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
5. Selimović, H., Rodić, N., Selimović, N. (2013). Metodologija istraživanja. Travnik: Univerzitet u Travniku.
6. Stojaković, P. (2000). Kognitivni stilovi i stilovi učenja. Banja Luka: Filozofski fakultet.
7. Suzić, N. (2005). Pedagogija za XXI vijek. Banja Luka: TT - Centar.
8. Suzić, N. (2006). Uvod u predškolsku pedagogiju i metodiku. Banja Luka: XBS.
9. Suzić, N. i saradnici (1999). Interaktivno učenje. Banja Luka: Ministarstvo prosvjete.
10. Termez, Dž. (2003). Metodologija društvenih nauka. Sarajevo: Svjetlost.
11. Tomić, R., Osmić, I., Karić, E. (2006). Pedagogija. Tuzla: Dentas.

1-02

**UNIVERZITET U SARAJEVU
PEDAGOŠKI FAKULTET**

D-2

Prozor u svijet obrazovanja, nauke i mladih
ZBORNIK RADOVA

Sarajevo, 2019.

Amina SMAJLOVIĆ	
<i>Vrednovanje rada učenika u nastavnom procesu</i>	685
XI	
Renata ČEPIĆ, Vanessa ŠČULAC	
<i>Skriveno u vidljivom: što nam otkrivaju obrazovne biografije odgajatelja?</i>	701
Armira DIPA, Jasmina BEČIROVIĆ-KARABEGOVIĆ	
<i>Dimenzije kvalitete predškolske ustanove iz perspektive roditelja</i>	714
Amir GORAN, Elma SELMANAGIĆ-LIZDE	
<i>Uloga stručnog usavršavanja učitelja za odgojno-obrazovni rad u kombinovanim odjeljenjima</i>	733
Zehrina SELIMOVIĆ, Vernesa JAŠAREVIĆ, Haris JAŠAREVIĆ	
<i>Samoprocjena učenika o strahu od školskog ocjenjivanja</i>	748
Marijana ŠKUTOR	
<i>Učitelj i kreativnost u nastavnom procesu</i>	764
XII	
Ajka ALIJIJI	
<i>Kvalitet i metode u nastavi prirodnih nauka</i>	778
Zdravko BIJELIĆ	
<i>Istraživanje mogućnosti i ograničenja razvoja kvaliteta visokog obrazovanja u Republici Srpskoj</i>	793
Safet VELIĆ, Dženita DEMIR, Fahrija MURATOVIĆ	
<i>Informatika u razrednoj nastavi – inovativne tehnike i uticaj na promjenu paradigme učenja i poučavanja na visokom nivou obrazovanja</i>	807
Safet VELIĆ, Sejfo PAPIĆ, Adisa HASIĆ	
<i>Asistent u nastavi tehničke kulture kao podrška inkluziji u redovnom osnovnoškolskom obrazovanju</i>	817

SAMOPROCJENA UČENIKA O STRAHU OD ŠKOLSKOG OCJENJIVANJA STUDENTS' SELF-EVALUATION ABOUT FEAR OF ASSESSMENT

Zehrina Selimović

Edukacijski fakultet Univerziteta u Travniku

zehrina.selimovic@mail.com

Vernesa Jašarević

Osnovna škola „Han Bila“ Han Bila

harijasarevic1977@hotmail.com

Haris Jašarević

Osnovna škola „Han Bila“ Han Bila

harijasarevic1977@hotmail.com

Lektor: Ermin Čelenka

Sažetak

Ocjenjivanje je veoma stresna situacija za učenike, ocjena je ta koja najvećim dijelom utiče na strah učenika. S obzirom na to da strah ostavlja posljedice po psihički razvoj učenika, željeli smo ispitati koliko je on prisutan kod učenika osnovnih škola.

Cilj našeg rada je istraživanje samoprocjene učenika o strahu od školskog ocjenjivanja te uticaja različitih varijabli kod učenika na taj strah.

U istraživanju je učestvovalo 612 učenika IV i V razreda osnovnih škola sa područja Srednjobosanske kantona. Uzorak je ujednačen po spolu i dobi učenika.

Za ispitivanje prisutnosti straha korište je anketni upitnik Samoprocjena straha od ocjenjivanja, SPSOO- Skaler za učenike (Suzić 2005, str. 909). Instrument koriste skalu procjene *Likertovog tipa*, koja se sastoji od petostepene liste mogućih odgovora kojom učenici vrše samoprocjenu straha od školskog ocjenjivanja.

Rezultati su pokazali da kod učenika postoji strah od školskog ocjenjivanja u određenoj mjeri, ali da on nije mnogo izražen po njihovoj samoprocjeni. Istraživanje je pokazalo da je strah izraženiji kod djevojčica i kod učenika petih razreda, te da je školski uspjeh bitan prediktor straha od ocjenjivanja.

Nalazi istraživanja navode na zaključak da se strah od školskog ocjenjivanja prisutan u manjoj mjeri što možemo pripisati demokratizaciji nastavnog procesa i kvalitetnijoj interakciji između faktora nastave. Međutim za potpunije proučavanje ove problematike potrebno je uraditi niz istraživanja u kojima će biti tretirana ova problematika.

Ključne riječi: psihosomatske reakcije, strah od neuspjeha, samoprocjena, školska ocjena

Summary

Assessment is a very stressful situation for students, and bad grades are the ones which mostly cause the students' fear of assessment. Considering that fear leaves consequences to psychological development of students, we wanted to investigate how much it is present in primary schools.

1

d-4-

Udruženje za podršku i kreativni razvoj djece i mladih
Association for support and creative development of children and youth Tuzla
Univerzitet u Tuzli Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
University of Tuzla Faculty of Education and Rehabilitation

UNAPREĐENJE KVALITETE ŽIVOTA DJECE I MLADIH

IMPROVING THE QUALITY OF LIFE OF CHILDREN AND YOUTH

Tematski zbornik/Conference proceedings

I dio/Part one

**IX Međunarodna naučno-stručna konferencija
„Unapređenje kvalitete života djece i mladih”
22. - 24. 06. 2018. godine, Harkanj, Mađarska**

**IX International scientific conference
„Improving the quality of life of children and youth”
22nd-24th June 2018, Harkány, Hungary**

ISSN 1986-9886

Slavica M. Golubović, Nевena Ječmenica	
Neke karakteristike semantičkog razvoja kod dece mlađeg školskog uzrasta	307
Janja Milinković, Karolina Tadić Lesko	
Uloga socijalnog radnika u školskom okruženju	321
Staniša Ostojić	
Buđenje ekološke svijesti u vrtiću - Zeleno dijete	329
Biļjana Joksimović	
Slobodno vrijeme osnovaca – izazov savremenoj školi	335
Zarema Obradović, Amina Obradović, Anisa Bajramović	
Stavovi roditelja o vakcinaciji djece	349
Tajana Adamović, Slavica Maksimović, Ljiljana Jelčić	
Uticaj vebtbularne funkcije na socioemocionalno ponašanje dece predškolskog uzrasta	357

TEMA II

UNAPREĐENJE KVALITETE ŽIVOTA MLADIH

Semrija Smalović	
Povezanost zadovoljstva životom sa posvećenošću veri kod ispitanica teološke škole medrese i gimnazije u Novom Pazaru	367
Haris Jašarević, Vernesa Jašarević	
<u>Načini učenja učenika</u>	379
Durad Barać	
Odnos mladih prema narkomaniji	387
Edin Muftić, Adela Jahić, Merita Sokoli	
Aktivnosti slobodnog vremena mladih	399
Adnan Džindo	
Odlazak mladih iz Bosne i Hercegovine: moralna dilema ili ekonomska nužnost? ..	409

NAČINI UČENJA UČENIKA

WAYS OF LEARNING

Haris JAŠAREVIĆ, Vernesa JAŠAREVIĆ

Osnovna škola „Han-Bila“ Han Bila, Bosna i Hercegovina

Originalni naučni rad

APSTRAKT

U procesu učenja učenici koriste različite načine učenja. Koje od načina koriste bitno utiče na školsko postignuće učenika. Upravo iz tih razloga željeli smo ispitati koliko učenici vrednuju određene načine učenja. Cilj istraživanja je ispitati i utvrditi koje načine učenja učenici koriste i da li postoji statistički značajna razlika između učenika s obzirom na spol i razred koji učenici pohađaju, te postoji li povezanost između načina rada i školskog uspjeha učenika. Ispitivanje je sprovedeno na uzorku od 424 učenika petih i osmih razreda osnovnih škola Srednjobosanskog kantona. Nalazi istraživanja su pokazali da učenici različito vrednuju načine učenja. Nalazi pokazuju da nema statistički značajne razlike između ispitanika s obzirom na spol i razred i da postoji korelacija između načina učenja i školskog uspjeha.

Ključne riječi: učenik, učenje, emocije, samopouzdanje, samopouživanje, načini učenja.

ABSTRACT

Students use different ways of learning in the process of learning. The success of students' learning is enormously affected by the ways they use. That is one of the reasons we made a questionnaire to inquire which ways of learning do students use. The aim of the research is to inquire and establish which ways of learning students use and is there statistically important difference between students of different ages and sex and the class they attend. The aim of the research is also to inquire if there is a connection between different ways of learning and the school achievement. The research is made on 424 students attending the fifth and eighth grade of Elementary school of Central Bosnia Canton. The findings of the research show that students evaluate differently the ways of learning. The findings show there is no statistically important difference between students of different age and sex, and they also show there is a correlation between different ways of learning and school achievement.

Key words: student, learning, emotions, self-confidence, self-esteem, ways of learning.

UVOD

Učenje utiče na sve osobine čovjeka i u njemu izaziva relativno trajne promjene njegovog ličnosti. Ono djeluje na čovjekove sposobnost, percepciju, emocije i druge psihičke funkcije. Sve ove promjene dovode do čovjekovog napredovanja i usvajanja novih saznanja. Prilikom učenja mijenjaju se stavovi, interesi, usvaja se govor i druge socijalna norme ponašanja. Učenje nije ograničeno samo na aktivnost kojom čovjek djeluje na okolinu. Govorom ili u pisanoj formi, uči ono što su prethodne generacije stekle u stalnoj borbi za učenjem. Na taj način svaka nova generacija usvaja znanja prethodne generacije i doprinosi svojoj udio u napredanju sebe ali i čovječanstva. Mnogi autori, psiholozi i pedagozi učenje definišu na različite načine. „Učenje se definiše kao

proces svjesno usmjeren na pribavljanje, razumijevanje i usvajanje činjenica, pojmova, zaključaka, stavova i generalizacija o predmetima, pojavama i načinu postupanja s njima, pretrađenim, uopštenim i sredenim u sisteme znanja. Učenje podrazumijeva preradu i uobličavanje iskustva, uviđanje, otkrivanje, proricanje u suštini pojave, rekonstruiranje već postojećih znanja i uspostavljanje asocijacija između znanja. Na taj način učenje je uslov i način sticanja i razvoja znanja, vještina, navika i sposobnosti potrebnih djetetu za život, uključivanje u društvene odnose, formalno obrazovanje i samooobrazovanje“ (Kamenov: 1987, str. 25). „Učenje je relativno trajno mijenjanje ponašanja pod uticajem stečenog iskustva, vježbi i praktikovanja“ (Pedagoški leksikon, 1996, str. 521). Čovjek se mijenja vršeći aktivnost učenja, sam ili na osnovu tuđeg iskustva s ciljem prilagodavanja svojoj i društvenoj okolini. Dakle, promjena ponašanja koja je nastala pod uticajem iskustva ili vježbanja predstavlja ustvari proces učenja. (U gore navedenoj definiciji učenja je rečeno da je učenje relativno trajna i relativno specifična promjena individue nastala pod uticajem vježbanja. Kada govorimo o promjeni ponašanja koji su rezultat neki drugi faktori kao što je umor, bolest, i sl. koje su kratkotrajne promjene, za razliku od promjena koje su nastale učenjem su relativno trajne promjene jer su stečene djelovanjem učenja. Naravno te promjene mogu se kad tad ugasiti. Potpunija definicija pojma učenja. Učenje je relativno trajna i relativno specifična promjena individue koja se, pod određenim uslovima može manifestovati u njenom doživljavanju ili aktivnosti i koja je rezultat njenog prethodnog doživljavanja ili aktivnosti (Radonjić, 1992). U ovoj definiciji navedena ključna je riječ *promjene individue*, odnosno promjena njenog ponašanja. Možemo da kažemo da je odgađanje napor da se postigne promjena ponašanja. Ta promjena ponašanja može se manifestovati u vidljivoj formi a može se manifestovati i samo doživljavanju učenog. To doživljavanje učenog je situacija kad se individua unese u materiju koju uči ili doživljava. Samo na takav način, gdje nastavnik uspiju „unijeti“ učenike u materiju ne moraju se s polja vidjeti, oni su s polja manifestovani. U definiciji učenja rečeno je da je promjena nastala učenjem je relativno specifična. Za razliku od drugih promjena nastale na primjer oštećenjem nervnog sistema, za promjene nastale učenjem kažemo da su specifične jer su vezane za djelatnost u određenim situacijama. Promjene nastale učenjem nisu uvijek potrebne spoljašnje aktivnosti dovoljne su mentalne aktivnosti. Promjene ponašanja mogu nastati i bez mentalnih aktivnosti, kada su stanja svijesti pasivna, nije usmjerena prema konkretnom cilju. Tada je riječ kako su ga psiholozi i pedagozi nazvali doživljenim učenjem. Ono što treba da bude prioritetni zadatak škole, nastavnika jeste obučavanje učenika o načinu učenja. Školsko učenje je namjerno i odvija se putem podučavanja i učenja kao jedinstvenog procesa. „Školskim učenjem savlađuju se kognitivni sadržaji (znanja, vještine, navike, sposobnosti) i sadržaji koji se odnose na učenje stavova, socijalnih reakcija i neuravnoteženih emocionalnih reakcija. Zastupljena su tri aspekta: kognitivno (spoznajno), afektivno (emocionalno) i konativno (voljno)“ (Stevanoviću, 2004, str. 235). Kada govorimo o učenju svakako bitno je napraviti razliku između tradicionalnog i savremenog pristupa učenju.

„Tradicionalna nastava karakterizira: mehaničko (doslovno), verbalno, receptivno (primanje, usvajanje), konvergentno (logičko, deduktivno), učenje uz minimum pomagala, preovladava frontalni rad“ (Suzić, 1999; prema Tomić i Osmić, 2005, str. 134). Prirodi djeteta više odgovara savremena (aktivna) nastava koju karakteriše:

„smisleno, multimedijsko, praktično, aktivno, učenje putem otkrića, divergentno (stvaralačko, induktivno), samostalni rad učenika na izvorima znanja, rad u malim grupama, timška nastava, individualizacija“ (Suzić, 1999; prema Tomić i Osmić, 2005, str. 134). U današnjem društvu promjena i jako brze akumulacije znanja aktivno je učenje u odgojno-obrazovnim ustanova postalo imperativ za razvoj samostalnih, kreativnih slobodnih i uspješnih učenika. Upravo iz tog razloga nametnu se novi tipovi učenja koji su neophodni za budućnost a oni su: „Učiti znati, Učiti činiti, Učiti zajedno živjeti, Učiti biti“ (Stevanović, 2000, str. 31).

Kod učenika vrlo je bitno razviti unutaranju motivaciju o kojoj ćemo u nastavku pisati, razvijati pozitivne stavove prema učenju. Nastavnik zauzima ulogu mentora, organizatora, saradnika pa treba uputiti učenike u aktivno učenje jer tim načinom učenja učenici lakše nauče planirane sadržaje. Za nastavnika je vrlo važno da prepozna koji metod učenja najviše odgovara učenicima kako bi nastavu što bolje prilagodio učeniku i omogućili individualni razvitak učenika. Promjena u ulogama nastavnika i učenika odražava se i na njihov odnos utoku nastave koji postaje mnogo više saradnički, sa mnogo više prostora za „glas učenika“ (Pekić Quarrie, et al., 2008). Učenje je ko-autorski posao, sa podjeljenom odgovornošću i nejednakim učesćem. Nastavnik, naravno, više podučava, a manje uči od svojih učenika (za učenike važi upravo obrnuto), ali „nastavnik ne može uspjeti da njegovi učenici usvajaju ideje u životu i formativnom duhu sve dok on sam ne pokaže učenicima da je voljan da uči od njih“ (Gragg, prema Jacobs & Gawe, 1996, str. 3). Novi način rada zahtijeva od nastavnika da bude saradnik ne samo sa učenicima već i sa svojim kolegama: „većina nastavnika rade sami u divnoj izolaciji“ (Gallimore i Tharp, 1990, str. 201), bez ‘migriranja’ ideja i razmjena diskursa, znanja, sistema značenja, vjerovanja, vrijednosti i aktivnosti sa kolegama. Savremeni pedagoški pristupi podržavaju ideju da se nastava može realizirati na različite i učeniku prihvatljivije načine uvažavajući njegov lični stil i dinamiku učenja, a pritom ne zapostavljajući temeljne ciljeve i zadatkeobrazovanja. Takva savremena škola koja teži biti modernom, humanističkom, otvorenom i kreativnom, mijenja kruti nastavni program fleksibilnijim kurikulumom, stavljajući učenika u središte problema, uvažavajući njegove potrebe, sposobnosti i interese (Renzulli i Reis, 1997, Renzulli, 1999, Sternberg, 2003). Ova nastava pruža učenicima da ravnju sopstvene načine učenja. Zbog važnosti načina učenja, kao predmet našeg istraživanja smo postavili ovu problematiku. Cilj istraživanja je ispitati i utvrditi koje načine učenja učenici koriste i da li postoji statistički značajna razlika između učenika s obzirom na spol i razred koji učenici pohađaju, te postoji li povezanost između načina učenja i školskog uspjeha učenika.

METODE RADA

Uzorak ispitanika

Uzorak istraživanja čine učenici V i VIII razreda iz osnovnih škola u Travniku, Novom Travniku, Mehurću i Hah Biljoj. Uzorak obuhvata 424 učenika. Od toga 212 učenika

osmog razreda osnovne škole – predmetna nastava (50% istraživanog uzorka) i 12 učenika peti razreda osnovne škole – razredna nastava (50%).

Prema spolu ispitanika 195 (oko 46%) učenika je muškog spola, a 229 (oko 54%) učenika je ženskog spola. Školski uspjeh učenika za 12 ispitanika (ili 2,8%) dovoljan (7. četvrtom razredu i 5 u osmom razredu osnovne škole), za 95 ispitanika (22,4%) dobar (34 u četvrtom razredu i 61 u osmom razredu osnovne škole), za 136 ispitanika (32,1%) vrlo dobar (53 u četvrtom razredu i 83 u osmom razredu osnovne škole) i za 181 ispitanika (42,7%) odličan (118 u četvrtom razredu i 63 u osmom razredu osnovne škole).

Postupak

Utvrdjivanje načina učenja vršili smo anketnim upitnikom koji se sastojao od tri subskele. Prije samog anketiranja ispitanike smo upoznali sa značajem istraživanja i načinom popunjavanja pitanja u upitniku. Također, objasnili smo im da je anketiranje anonimno i da služi u naučne svrhe. Nakon toga, ispitanicima smo podijelili listove za odgovore. Nakon što im pročitamo pitanje svaki ispitanik je zaokružio odgovor na skali Likertovog tipa. Ako neko od pitanja nije bilo jasno, podizanjem ruke ispitanik bi nam dao znak da želi objašnjenje. Ovim smo željeli positići da istraživanje teče odgovarajućim tempom i da se uklone sve nejasnoće. Ispitivanje je trajalo oko petnaest minuta.

Instrumenti

U istraživanju je primijenjen instrumenti: SU-skaler Strategije učenja (Suzić, 2005, str. 936). Navedeni instrument koriste skalu procjene *Likertovog tipa*, koja se sastoji od petostepene liste mogućih odgovora, od koji su dva stepena slaganja, jedan neutralan i dva neslaganja. Ispitanici (učenici) su izražavali putem ove skale svoj stepen slaganja i neutralnosti i neslaganja sa datim tvrdnjama. Prva grupa pitanja, koja se nalazi na početku upitnika, namijenjena je prikupljanju osnovnih sociodemografskih podataka o učenicima koji su uključeni u istraživanje. Podaci se odnose na: spol, razred i školski uspjeh. Zatim slijedi kratko obrazloženje svrhe instrumenta, sadržaj problema koji se istražuje i način odgovaranja na postavljene tvrdnje. Instrumenti se primjenjuju na nivou subtestova, a na pitanja se odgovara petostepenom skalom Likertovog tipa i to: 1 (nikad, nimalo ne vrijedi za mene); 2 (ponekad, malo vrijedi za mene); 3 (srednje ili 50%, osrednje vrijedi za mene); 4 (često, pretežno vrijedi za mene); 5 (uvijek, u potpunosti vrijedi za mene). Ukupno ima devet subtestova a za potrebe našeg istraživanja odabrali smo tri i i to: emocije (7 ajtema), samopuzdanje u učenju (5 ajtema) i samooptuživanje (5 ajtema). Pouzdanost instrumenta utvrđena je Alfa Kronbah koeficijentom koji iznosi ($\alpha = 0,67$).

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Prvi zadatak našeg istraživanja je ispitivanje koje načine učenici koriste u učenju. Pregledom rezultata za 17 tvrdnji načina učenja učenika uočavaju se da učenici samoprocjene kreću od ($M=4,81$) za tvrnju *Kad nešto dobro naučim, osjećam se odlično* do tvrdnje *Kada treba da učim, zaboravim sve* i tvrdnji *Učim sedam tjedni koje se odnose na* ($M=2,03$). Detaljnim pregledom rezultata

emocije uočavaju se stavovi učenika da se izuzetno dobro osjećaju kad nešto dobro nauče, da nemaju tremu dok odgovaraju, da vole učenje i raspoloženi su za učenje tvrdnje 1-2 i 6-7. Učenici imaju ispod prosječni stav da vole da pokažu šta su naučili i da ne pomišljaju da su glupi ako nešto ne razumiju tvrdnje 4-5, ali zadovoljavajući stav da vole učenje tvrdnja 3. Pregledom rezultata za tvrdnje od 8-12, samopouzdanju učenju uočavaju se stavovi učenika da iznad prosječno da uz dobru volju mogu naučiti svako gradivo, da im neki nastavni predmeti jednostavno idu i da ne bi poludeli ako bi sve učili. Učenici imaju prosječni stav da se ne trude dovoljno, ali kada bi hteli mogli bi imati sve petice u školi ali i slabiji stav da nema tog gradiva koje ne mogu naučiti. Rezultati za tvrdnje od 13 do 17, samoopuživanje pokazuju da ispitanici iznad prosječno procjenjuju da sami sebe krive ako ne uspijevaju u školi i kada dobiti jedinicu znaju da su sami krivi. Učenici imaju ispod prosječni stav da uzalud uče jer im ne ide, jer neke stvari ne mogu stati u njihovu glavu i kada treba da uče zabolj ih stomak, zub ili nešto drugo.

Tabela 1. Mjere centralne tendencije, varijabilnosti i distribucije frekvencije obilježja načina učenje učenika

Table 1. Criteria of central tendency, variability and distribution of frequency of characteristics of different ways of learning

Indikatori	M	SD
1. Čekam da budem raspoložen/a za učenje pa onda učim.	4.33	0.73
2. Kada sjedam za radni sto, naglo mi opada raspoloženje.	4.31	0.74
3. Ne volim učenje.	2.93	1.52
4. Volim da pokažem pred drugom djecom u razredu kako znam, da sam naučio/la.	3.56	1.52
5. Nervira me kad nešto ne razumijem, pomišljam da sam glup/a.	3.28	1.53
6. Kad nešto dobro naučim, osjećam se odlično.	4.81	0.50
7. Imam tremu dok odgovaram i to me nervira.	4.46	0.67
8. Nema tog gradiva koje ne mogu naučiti.	3.07	1.44
9. Neke stvari, neki nastavni predmeti mi jednostavno ne idu. (R)	4.24	0.75
10. Ne trudim se dovoljno, ali kada bin htio/la, mogao/la bih imati sve petice u školi.	3.72	1.45
11. Uz dobru volju mogu naučiti svako gradivo.	4.28	1.18
12. Kada bi sve učio, čovjek bi poludio. (R)	4.60	0.65
13. Sam/a sam kriv/a ako ne uspijevam u školi.	4.02	1.32
14. Uzalud učim jer mi ne ide.	2.27	1.40
15. Kada treba da učim, zabolj me stomak, zub ili nešto drugo.	2.03	1.44
16. Neke stvari ne mogu stati u moju glavu.	2.58	1.37
17. Kad dobijem jedinicu, znam da sam sam/a kriv/a za to.	4.12	1.40

Legenda: M-aritmetička sredina, SD- standardna devijacija

Potvrda navedenih rezultata nalazi se i u sumarnim rezultatima za cjelokupni instrument Tabela 2. Nalaz aritmetičke sredina svih tvrdnji $M=3,65$ pokazuje da je procjena učenika, iznad prosječna. To potvrđuje i vrijednost ($t=35,82$; $df=423$; $p=0.000$; test value=3). Vrijednost standardne devijacije $SD=0,37$ ukazuje da je rasipanje oko aritmetičke sredine malo.

Tabela 2. Analiza distribucije frekvencija, mjera centralne tendencije, mjere disperzije i mjera distribucije načina učenja

Table 2. Analysis of distribution of frequency, criterion of central tendency, criterion of dispersion and criterion of distribution of ways of learning

Tvrdnje	N	M	SD	SEM	95% Interval pouzdanosti		Skjunis	Kurtosis
					Donja granica	Gornja granica		
Načini učenja	424	3,65	0,37	0,64	0,61	0,68	0,089	0,102

Rezultati skjunisa ($Sk=0,089$) ukazuje na to da se radi o asimetričnosti sa pozitivnim preznakom, dakle rezultati su orijentisani prema nižim vrijednostima, odnosno negativnim procjenama. Rezultat kurtosisa ($Kr=0,102$) ukazuju da se radi o pozitivnom rezultatu, dakle oni su koncentrisovani oko aritmetičke sredine. Raspodjela ima leptokurtičnu distribuciju. Ova raspodjela govori da je mala disperzija oko aritmetičke sredine. Vrijednost Kolmogorov-Sminovog testa $K-S=0,046$; $p=0,032$ ukazuje da distribucija ne zadovoljava kriterije normalnosti, jer statistički značajno odstupa od normalne. Ipak će se u područje inferencijalne statistike pristupiti parametrijskim statističkim testovima budući da je riječ o velikom uzorku, unimodalnoj distribuciji, umjerene disperzije, blage asimetrije i kurtosisa. Drugi zadatak se odnosio na ispitivanje razlika između ispitanika s obzirom na spol.

Tabela 3. Razlike u procjenama načina učenja s obzirom na spol učenika

Table 3. Differences in evaluations of ways of learning regarding sex of students

Subskale	Spol		N	M	SD	Razl. M	t-vrijed.	p
Emocija	M		195	3,96	0,49	0,01	0,312	0,75
	Ž		229	3,95	0,49			
Samopouzdanje	M		195	3,99	0,50	0,01	0,168	0,87
	Ž		229	3,98	0,52			
Samooptuživanje	M		195	3,07	0,74	0,12	1,724	0,86
	Ž		229	2,95	0,75			
Načini učenja	M		195	3,67	0,36	0,05	1,369	0,17
	Ž		229	3,62	0,38			
Suma								

Utvrdjivanje značajnosti *t*-testom razlika aritmetičkih sredina u stavovima učenika o ocijama, samopouzdanju i samooptuživanju, kao i načinu rada kao sumarnom testu s obzirom na spol učenika, pokazalo je Tabela 3. da ne postoji statistički značajna razlika aritmetičkih sredina (M) na nivou $p<0,05$, između učenika *muškog* i *ženskog spola*. Rezultati pokazuju da se dječaci i djevojčice statistički značajno ne razlikuju po načinu učenja uopće ali ni kod pojedinih subskala koje čine sumarnu subskalu.

Treći zadatak je ispitivanje razlika između učenika s obzirom na razred koji pohađaju. Utvrdjivanje značajnosti *t*-testom razlika aritmetičkih sredina u stavovima učenika o *Emocijama za učenje* i *Samopouzdanju* s obzirom na *razred* učenika koji pohađaju, pokazalo je Tabela 4. da postoji statistički značajna razlika aritmetičkih sredina (M) na nivou $p<0,05$, u korist učenika *osmog razreda* osnovne škole. Kod treće subskale *Samooptuživanja*, s obzirom na *razred* učenika koji pohađaju, pokazalo da ne

postoji statistički značajna razlika aritmetičkih sredina (M) na nivou $p < 0,05$, između učenika *petog isosnog razreda* osnovne škole. Sumarni rezultat takođe pokazuje da se dječaci i djevojčice statistički značajno ne razlikuju u načinima učenja jer je vrijednost $t = -0,477$ i $p = 0,63$.

Tabela 4. Razlike u procjenama načina učenja s obzirom na razred koji učenici pohađaju

Table 4. Differences in evaluation of ways of learning regarding the class students attend

Subskale	Razred	N	M	SD	Razl. M	t-vrijed.	p
Emocija	V	212	2,69	0,73	-0,35	-4,887	0,00
	VIII	212	3,04	0,74			
Samopouzdanje	V	212	3,93	0,52	-0,10	-2,027	0,04
	VIII	212	4,03	0,50			
Samooptuživanje	V	212	2,99	0,74	-0,03	-0,402	0,69
	VIII	212	3,02	0,76			
Načini učenja	V	212	3,64	0,38	-0,02	-0,477	0,63
	VIII	212	3,66	0,37			

Četvrti zadatak istraživanja je utvrđivanje *povezanost između uspjeha učenika i načina učenja učenika*. Rezultati su prikazani u Tabeli 5. Za izračunavanje se koristio Pearsonov koeficijent korelacije.

Tabela 5. Korelacija (Pearson) između načina učenja i uspjeha ispitnika

Table 5. Correlation (Pearson) between ways of learning and school achievement

RB	Varijable	Korelacija	1	2	3	4	5
1	Uspjeh	r		0,07	-0,03	-0,28**	-0,16**
2	Emocije	r			0,93	0,12*	0,56**
3	Samopouzdanje	r				0,06	0,54**
4	Samooptuživanje	r					0,75**
5.	Način učenja suma						

Na temelju rezultata prikazanih u Tabeli 5. može se zaključiti da postoji statistički značajna negativna i niska povezanost ($r = -0,16^{**}$; $p < 0,01$) između uspjeha učenika i načina učenja učenika. Relacija postoji i između uspjeha i samooptuživanja ($r = -0,28^{**}$; $p < 0,01$). Negativna korelacije pokazuje da kada se jedna karakteristika povećava druga se smanjuje. Dakle veći školski uspjeh se postiže smanjenim samooptuživanjem.

ZAKLJUČAK

Učenje je zahtjevan intelektualan posao. Nikoga me možemo najferati da uči ako on to ne želi. Najvažnije je da nastavu učinimo što zanimljivijom, te da učenike potičemo na rad ili u timu ili kroz zanimljive zadatke koji bude kod njih interes. Također trebamo učenike uključiti u nastavu te im dati slobodu da u nastavu uvode svoje zamisli. Primjena određenih načina učenja rada u procesu nastave vodi unapređenju cjelokupnog odgojno-obrazovnog sistema. Uvođenjem savremenih metoda i oblika rada tokom nastavnog procesa, upotrebnom savremenih pomagala zahtijeva konstantnu edukaciju nastavnika pohađajući različite seminare, praćenje stručne metodčke

literature te saradjujući sa stručnim saradnicima u školi je preduslov kvalitetnijeg nastavnog procesa. Odgovarajućim izborom načina koje nastavnici koriste trebaju odražavati univerzalne ljudske vrijednosti, uzimajući u obzir sva razvojna područja, kognitivnog, afektivnog i psihomotoričko. Takođe, upotrebnom određenih igara u nastavi mobilizira se i povećava pažnja učenika, osvježava nastavni proces razvijajući monotoniiju i dosadu na času. Zadatak nastavnika je da osposobi učenika da zna iskoristiti mogućnosti za učenje u toku njegovog učenja (studiranja) i dalje kroz cijeli život (cjeloživotno učenje), proširivati svoje znanje, sposobnosti i pristupe te prilagoditi se promjenjivom i složenom svijetu. Nalazi istraživanja dali su značajne odgovore vezano za ovu problematiku. Potvrđene su pretpostavke o postojanju različitih načina učenja koji uključuju emocije, samopouzdanje ali i samoopuštavanje. Rezultati su potvrdili da se učenici ne razlikuju po spolu i razredu koji pohađaju u stavovima prema načinima učenja. Dakle svi učenici imaju ujednačen stav po pitanju navedenih odlika učenja. Nalazi su pokazali negativnu i nisku korelaciju između načina učenja i školskog uspjeha koji govore da učenici ukoliko žele postići bolji školski uspjeh trebaju smanjiti emocionalnu dimenziju prema učenju i nivo samoopuštavanja, a nivo samopoštovanja dovesti na prihvatljivu razinu. Rezultati do kojih se došlo predstavljaju značajan doprinos proučavanju ove problematike, ali i daju određene smjernice u kojem pravcu treba usmjeriti školsko učenje.

LITERATURA

1. Gallimore, R., & Tharpe, R. (1990). Teaching mind in society: Teaching, schooling, and literate discourse. In L. Moll (Ed.), *Vygotsky and education* (pp 175–205). Cambridge: Cambridge University Press.
2. Jacobs, M., Gawe, N. (1996). Teaching, learning dynamics: A participative approach. London, itd: Heinemann.
3. Kamenov, E. (1987). *Predškolska pedagogija*, Knjiga I. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
4. Pečić Quarrie, S, Poleksić, V., Vucelić-Radović B., Pešikan, A. and Quarrie, S. (2008) Students as partners: from dream to reality. Student self-assessment exam exercises at Faculty of Agriculture, Belgrade University, ECHAE Conference, Leida, Spain.
5. Potkonjak, N. M. i dr. (1996) *Pedagoški leksikon*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
6. Radonjić, S. (1992). Psihologija učenja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
7. Renzulli, J. S. (1999). What is this thing called giftedness, and how do we develop it? A twenty – five year perspective. *Journal for the Education of the Gifted*. 23 (1), pp 3-54.
8. Renzulli, J. S., Reis, S. M. (1997). The Schoolwide Enrichment Model: A how – to guide for educational excellence. Mansfield Center, CT: Creative Learning Press.
9. Sternberg, R. J. (2003). Creative Thinking in the Classroom. *Scandinavian Journal of Educational Research*. 47 (3), pp 325-339.
10. Stevanović, M. (2000). *Obiteljska pedagogija*. Tonimir.
11. Stevanović, M. i Papotnik, A. (2004). *Škola po mjeri učenika*. Tonimir.
12. Tomić, R., Osmić, I. (2005). *Didaktika*. Zenica: Pedagoški fakultet.

d-5

Univerzitet u Tuzli
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
Udruženje za podršku i kreativni
razvoj djece i mladih

Certifikat

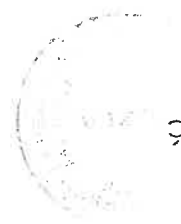
HARIS JASAREVIC

IX Medunarodna naučno-stručna konferencija

Unapređenje kvalitete života djece i mladih

22.-24. juna 2018. / Harkanj, Madarska

Dekan Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta
prof.dr.sc. Zamir Mrkonjić

Predsjednik Udruženja
prof.dr.sc. Medina Vantić-Tanjić
Za ne-akadem. razvoj djece

TEMATSKI ZBORNIK

DDIO

01-5

MEDUNARODNA
NAUČNO-STRUČNA
KONFERENCIJA

UNAPREĐENJE KVALITETE ŽIVOTA DJECE I MLADIH

21.-23. juna 2019.
Istanbul, Turska

Udruženje za podršku i kreativni razvoj djece i mladih Tuzla
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Univerziteta u Tuzli

PRIJAVNI OBRAZAC

ZA X MEDUNARODNU NAUČNO-STRUČNU KONFERENCIJU
„Unapređenje kvalitete života djece i mladih“

21.-23. juna 2019. godine, Istanbul, Turska

Obavezno popuniti sve podatke i prijavni obrazac poslati na mail kreativnirazvoj@gmail.com

Ime	Haris	Prezime	Jašarević
Zvanje	Magistar razredne nastave	Institucija	Osnovna škola "Han Bila", Han Bila Travnik
Država	Bosna i Hercegovina	Grad	Travnik
Telefon	+38761763997	e-mail	harisjasarevic1977@hotmail.com

NAZIV RADA BHS jezik	RODITELJSTVO I ŠKOLSKI USPJEH DJETETA
NAZIV RADA engleski jezik	PARENTING AND SCHOOL SUCCESS OF A CHILD

Autori Ime, prezime, zvanje, institucija, adresa institucije, e-mail (obavezno navesti sve podatke)	1. Haris Jašarević, magistar razredne nastave, OŠ „Han Bila“, 72281 Han Bila, harisjasarevic1977@hotmail.com Vejmesa Jašarević, magistar razredne nastave, OŠ „Han Bila“, 72281 Han Bila, harisjasarevic1977@hotmail.com
---	---

Teme	Obilježite odgovarajuću kockicu sa „X“
Unapređenje kvalitete života djece predškolskog i školskog uzrasta	☐
Unapređenje kvalitete života mladih	☐
Unapređenje kvalitete života djece i mladih sa posebnim potrebama	☐

SLOBODNE TEME

415	Stjepan Strukar, Jasminka Zloković, Anita Zovko Odgodna uloga borilačkih vještina - iz perspektive sportaša i trenera	471
355	Rajka Švrljuga O znanostima	483
365	Aneta T. Barakoska, Vera Z. Stojanovska, Borče R. Kostov Modern dimensions of the leadership and management with the educational institutions	489
375	Mario Vasilj, Jelena Vukobratović, Leo Klapan Položaj održivog razvoja u obrazovnom sustavu Republike Hrvatske	499
383	Mila Bunjevac, Neda Milošević, Dragan Stojiljković-Čauševac Procena kvaliteta života laringektomiranih pacijenata pre i posle vokalne rehabilitacije	511
393	Barabara Kopačin Razvijen muzički sistem vrednovanja razrednih nastavnika uslov je za realizaciju ciljeva nastave muzičke umjetnosti	519
403	Zehrina Selimović, Hazim Selimović, Nermira Mulaosmanović Efekti kooperativnog učenja na razvijanje interpersonalnih sposobnosti učenika	531
415	Dušan Zečević, Maša Marisavljević, Miško Subotić Uticaj spoljašnjih stresora na prenatalni razvoj korteksa	541
427	Harris Jašarević, Vernesa Jašarević, Zehrina Selimović <u>Roditeljstvo i školski uspjeh djeteta</u>	549
435	Almedina Šećić, Mersida Dorić, Hermina Sinanović, Sabina Dug, Alisa Kudumović Profesionalna kvaliteta života edukacijsko-rehabilitacijskih stručnjaka	557
443	Aleksandra Perić-Nikolić, Miodrag Šmelcerović, Nataša Blagojević, Milan Vasić, Viktorija Stanković Inovativna i kreativna nastava u obrazovanju dece i omladine	567
u	Sanja Đurđević, Vladimir Ilić Socijalna zaštita dece u migracijama	571
457	Mladen Marinović, Ana Kokan Cte ličnosti kao pretpostavka pravnog pristupa u sportu djece	573

RODITELJSTVO I ŠKOLSKI USPJEH DJETETA

PARENTING AND SCHOOL SUCCESS OF A CHILD

Haris JAŠAREVIĆ¹, Vernesa JAŠAREVIĆ¹, Zehrina SELIMOVIĆ²

¹Osnovna škola „Han Bila“, Han Bila, Bosna i Hercegovina
²Osnovna škola „Travnik“, Travniku, Bosna i Hercegovina

Stručni rad

PSIRAKT

rodica igra značajnu ulogu u odgoju i obrazovanju djeteta. Njena uloga je nezamjenjiva u pedškolskom periodu, a polaskom djeteta u školu u mnogome njegov uspjeh zavisi upravo od diteljske pomoći u učenju. Ta pomoć se ogleda u instrukcijama djetetu kako u kognitivnom lko i u emocionalnom i socijalnom pogledu što rezultira boljim školskim uspjehom. Osnovni lji našeg rada je teorijski predstaviti roditeljske varijable koje direktno utiču na kvalitet strukcije a samim time i na postignuće djeteta. Teorijska analiza je pokazala da je porodična lina bitan faktor u razvoju djeteta, a samim tim i u školskom uspjehu djeteta. Kao bitni faktori školskim postignuću se izdvajaju i roditeljska uključenost u radu na školskim obavezama, ednovanja školske uspješnosti djeteta, značenje školske ocjene kao kvantitativne i valiativne mjere uspješnosti, odnos između porodice i škole, i naravno odnos roditelja prema djei. Kako bi dobili potpuniju sliku kandidanog problema analizirali smo i roditeljsku otivacijau djece u školskom učenju. Navedeni faktori su samo jedan dio ove problematike i predstavljaju smjernice za dalja istraživanja uloge roditelja u školskom uspjehu djece.

Ključne riječi: porodica, odgoj, uspjeh, roditelji, učenik, nastavnik, saradnja, komunikacija, iterakcija, nastava, škola i timski rad

ABSTRACT

A family plays a very important role in upbringing and education of a child. Its role is almost irreplaceable during pre-school period and when the child starts the school his school success ctually depends on his parents' help or assistance in learning and adapting to school. That help is actually giving instructions to their child in cognitive, emotional and social aspect that eventually results in better school success. The main aim of this paper is theoretically introduce parent's variables that directly affects the quality of instructions and therefore the success of the child. Very important factors in school success or achievement are involving of parents in working on school duties, evaluation of school success of a child, the significance of a school grade as a quantitative and qualitative measure of success, relationship between school and parents and of course relationship between parents and child. In order to get proper picture of this issue we have analysed parents' motivation of child in school learning. All these factors are just one small part of this issue and they are guidelines for further investigation of parents'role in school success of the child.

Key words: family, upbringing, success, parents, pupil, teacher, cooperation, communication, interaction, teaching process, school, team work

UVOD

Porodica je osnovna i najznačajnija institucija u svakom društvu. Prijeđavanje u životu djeteta zavisi od okruženja u kojem dijete odrasta. Škola i porodica za djeću čine značajan dio tog okruženja. Nema sumnje da je porodica osnovna i najznačajnija

Odnosi između roditelja i djece počinju rođenjem djeteta, razvijaju se tokom njegovog boravka u roditeljskom domu, a traju cijelog života. Kvalitet odnosa roditelja i djece zavisi od odnosa roditelja međusobno, odnosa prema djetci, kao i svih članova porodice međusobno i prema djetci. Porodični odnosi bitno utiču na školski uspjeh djeteta. Ti odnosi se manifestuju kroz roditeljsku pomoć djetci u školskom učenju. Roditelji koji pridaju veću pažnju roditeljskoj instrukciji umnogome će pomoći djetetu da lakše savlada nastavne sadržaje, od roditelja koji manje vrednuju ovaj oblik pomoći.

Porodica i škola predstavljaju društveno-historijsku promjenljivu kategoriju i sa razvojem društva, nauke, tehnike i tehnologije njihova uloga se mijenja, a u određenom smislu i povećava, pa je zbog toga saradnja porodice i škole u odgojno-obrazovnom radu u društvenom životu u cjelini, neizostavna. Saradnja porodice i škole bitno određuje školsko postignuće te od kvaliteta te saradnje zavise i kvalitet roditeljske instrukcije, jer škola je ta koja kroz razne vidove komunikacije sa roditeljima može da im omogući sticanje određenih znanja vezanih za pomoć djetci u školskom učenju.

Bitan faktor školskog uspjeha djeteta je i motivacija. Od stepena motivisanosti djece za učenje zavisi i njihov uspjeh, ali i odnos sa roditeljima. Prezentovani su načini pomoći roditelja djetci u cilju njihove motivacije za traženje pomoći, ali i motivacije uopšte kao pokretača za akciju koji dovode do nekog rezultata.

RODITELJSTVO I ŠKOLSKI USPJEH DJETETA

Razvoj ličnosti djeteta, njegovo ponašanje i osjećanja uslovljena su međusobno povezanim čimnicima nasljedna i društvene sredine. Među čimnicima društvene sredine posebno se ukazuje na značaj porodice i škole, sobzirom na to da djetete najveći dio vremena provodi u krugu porodice i škole. Škola i porodica su dva međusobno povezana sistema i njihov zajednički član je djetete" (Mikuš-Kos, 2005, str. 85). Ouda je važno ukazati na neophodnost saradnje i koordinaciju aktivnosti ovih dvaju značajnih činilaca, radi što uspješnijeg ostvarivanja jedinstvenog cilja odgoja i stvaranja uslova za optimalan razvoj ličnosti djeteta u cjelini.

Da bi se moglo govoriti o roditeljstvu i porodic, potrebno je prethodno dati pojmovno određenje. "Roditeljstvo je širi pojam od porodičnog odgoja" (Suzić, Tunjić, 2001, str. 43-57). Ono se može posmatrati sa svrhom određivanja povoljnih i nepovoljnih uticaja roditelja na djetete, na njegove razvojne rezultate ali i uticaja djeteta na roditelja. Dakle, roditeljstvo obuhvata "kompletan interpersonalni odnos roditelja i djece, kompletnu brigu za reprodukciju vrste, za potomstvo, za socijalni status i ulogu, za opstanak u savremenoj civilizaciji" (ibidem, str. 43-57).

"Porodica je društvena grupa istorijski promjenljiva oblika u čijim okvirima se odvijaju procesi reprodukcije društvenih individuala; proces prirodne reprodukcije koji podrazumijeva radanje, odrastanje i umiranje ljudskih individuala, s jedne strane, i proces njihove društveno-kulturne reprodukcije, sa druge strane, koji se odvija kroz

etiologiji porodice nalazi se *porod*, tj. biološko ili krvno srodstvo kao osnova zajedničkog života. Isključivo upotrebom pojma *porodica* eliminišali bi znatan broj zajednica koje se ne sastoje od oba biološka roditelja (razvedeni, ponovo oženjeni ili udati), koje se ne sastoje uopće od bioloških roditelja i njihove djece (adaptivne obitelji), koje nikada nisu imale muža-oca (neudate majke) ili obitelji kojima su djeca pripremno povjereni odgovarajućom zakonskom mjerom (tranzitne obitelji)". (Pašalić-Kreso, 2004 str. 44). Teško da se mogu ovakve obiteljske situacije obuhvatiti ili "prekriti" pojmom porodica. Zbog toga je prihvatljiv pojam obitelji koji u sebe uključuje zajednicu u kojoj njeni članovi žive zajedno.

Porodična klima je bitan faktor u razvoju djeteta. Naime, u porodic djetete uspostavlja prve emocionalne i socijalne kontakte i od toga kakvi će ti kontakti biti, pozitivni ili negativni, zavisi integracija djeteta u grupu vršnjaka i širu socijalnu okolinu. "Obiteljska klima i iskustvo koje djetete stiče u njoj ostavljaju veliki trag na ličnost djeteta i njihov razvoj. Djetetu je neophodan model i autoritet koji će ga voditi i omogućiti mu zdrav razvoj. Taj model su prije svega roditelji" (Tomić, 2008, str. 45). Zbog svoje emocionalne povezanosti sa djetecom roditelji su i najuticajniji odgajatelji. Porodica je ta koja oblikuje djetete, njegov karakter, navike, oblike ponašanja, i najjače djeluje na mladem školskom uzrastu. Da bi se djetete pravilno razvijalo, potrebno je međusobno uvazavanje i postovanje roditelja i djece jednih prema drugima. Medutim, često se dešava da se roditelji razlikuju kada je u pitanju djetetovo vaspitanje i obrazovanje, što može rezultirati dječijom emocionalnom nestabilnošću, ali i neuspjehom u školi, jer djetete ne može samostalno procijeniti koji je od roditelja u pravu. U tome ima tako velikih razlika da je čest slučaj da braćni drugovi, roditelji istog djeteta, imaju potpuno različiti pogled na vaspitanje, šta djetetu treba, a šta ne dozvoljavati, šta se od njega može ili mora zahtijevati" (Prodanović, 2000, str. 12).

Porod nesažanja u odgoju i obrazovanju djeteta, poremećeni porodični odnosi roditelja utiču i na pružanje ljubavi roditelja prema djetci, što se manifestuje u poptupcima koji nisu prozeti ljubavlju. "Zelito bih istaknuti da nikada nisam sretao roditelje koji ne vole svoju djecu, niti djeca koji nisu privržena svojim roditeljima. No, ono s čim se jesam susreo- djeca su i roditelji koji ne umiju pretvoriti svoje uzajamne osjećaje ljubavi u postupke pune ljubavi" (Jual, 1996, pp. 12). Ovdje je važno napomenuti da je za djetetov uspjeh u školi veoma važno ako su roditelji slazu, usaglašavaju stavove i odnose i ako su emocionalno stabilni i socijalno zreli i ako su njihovi postupci prozeti ljubavlju prema djetetu. Roditelj je u ulozu da pruži pomoć djetetu, ali i učiteljima u cjelini. Njegove ideje i savjeti, vezani za djetete, mogu pomoći učitelju u vaspitno-obrazovnom procesu.

Uspjeh učenika u školi je veoma bitan faktor u razvoju djeteta. Da bi djetete postiglo što bolji uspjeh, potrebna je roditeljska uključenost u radu na školskim obavezama. Roditelji su svakako najuticajniji odgajatelji i od njihove vaspitne uloge zavisi uspjeh djeteta. Ako roditelji nisu dobri, neće biti ni dobrog odgoja. Roditelji mogu pružiti pomoć svom djetetu u savladavanju školskog gradiva. Medutim, često to ne čine, razloga ima više, a svakako da je najveći to što roditelji nisu stručno osposobljeni za

propraćeno igrom. Djeca sa svojim roditeljima značajan dio zajedničkog vremena provode u aktivnostima, raspravama, razgovorima i dogovorima vezanim za školski rad. U tim je situacijama korisno da roditelj ima saznanje o tome koja su njegova ponajbolja za djete podsticajna, a koja sigurno neće doprinijeti boljem školskom uspjehu i razvoju djeteta.

Polaskom djeteta u školu, porodica se usmjerava na interakciju sa institucijama školskog sistema u koje se djete uključuje kao učenik. Roditeljska uloga, aktivnosti, ciljevi, ponašanja, stavovi, usmjeravaju se na realizaciju posebnih razvojnih zadataka djeteta, roditeljstva i porodice u cjelini. Školski uspjeh djeteta postaje mjerilo uspjeha roditelja u podsticanju postignuća djeteta. Na osnovu školskog uspjeha roditelj projektuje svoja očekivanja i ambicije. To znači da roditelj sa polaskom djeteta u školu treba da usvaja i razvija okvir za vrednovanja školske uspješnosti djeteta. Vazan aspekt roditeljske uloge prema školskoj uspješnosti jeste stav o školskom uspjehu u odnosu na opštu uspješnost djeteta. Kod roditelja kojima je školski uspjeh dio opšte razvojne uspješnosti djeteta, dakle, važan, ali ne i jedini aspekt razvoja, strategija roditeljstva je usmjerena na opštu podršku i pomoć djetetu u situacijama neuspjeha. To obuhvata postupke usmjerene na: jačanje djetetovog samopouzdanja, samopoštovanja, neposrednu kognitivnu pomoć, uspostavljanje opšte kontrole nad školskim radom, obavezama, postignućem, ohrabrivanje samostalnosti u vezi sa školskim obavezama (razvijanje navika, vještina učenja, organizacije dnevnih aktivnosti), nagradivanje uspjeha, širenje i podrška razvoju interesovanja, druženja sa vršnjacima.

Školska ocjena ima veliki uticaj i na roditelje i na djete zbog toga roditelji treba djetetu da objasne značenje školske ocjene kao kvantitativne i kvalitativne mjere uspješnosti. Na taj način će kod djece razvijati standarde vrednovanja i samovrednovanja. Veoma bitno za doživljaj roditeljske uspješnosti i roditeljskog zadovoljstva u odnosu na školsko postignuće učenika jeste roditeljsko poznavanje činilaca od kojih zavisi uspjeh učenika. Upravo na takvim saznanjima formiraju se roditeljska očekivanja i moguća saglasnost ili nesaglasnost oko njera uspjeha – ocjene i opšti školski uspjeh, znanje, uloženi rad i napor i uvažavanje individualnog nivoa postignuća. To zapravo ukazuje na roditeljske stavove o školi, obrazovanju, razvoju djeteta i stav u vezi saroditeljskom (porodičnom) uključenošću u proces školovanja i obrazovanja djeteta.

Značajan činilac, pored djetetove uspješnosti, za roditelja su i potencijalni čimoci koji dovode do neuspjeha, a mogu poticati kako od djeteta, porodičnih uslova, tako i iz školskog konteksta. Prepoznavanje uzroka neuspjeha kod djeteta predstavlja prihvatanje roditeljske odgovornosti u pružanju podsticaja. Zbog toga je potrebna kontinuirana roditeljska uključenost: podrška i kontrola u okviru svakodnevnog porodičnog života i angazovan, aktuelan odnos prema nastavniciima, drugim učeniciima i roditeljima drugih učenika. Proučavanje škole uspješnosti djece upravo ističu značaj, odnosno doprinos nekognitivnih činilaca na školsko postignuće a koji imaju svoje uzroke upravo među faktorima porodične sredine. Otuđa tolika važnost roditeljske instrukcije kao pomoći djeci u školskom učenju.

RODITELJSKA POMOĆ I MOTIVACIJA

Odnos roditelja prema djeci igra značajnu ulogu u školskom postignuću. Medutim, zbog nepripremljenosti za svoju vaspitnu ulogu, roditeljima često nedostaje pedagoško znanje i kultura koja pored ostalog obuhvata: „postovanje ličnosti djeteta, orijentaciju na pozitivne osobine svoje djece, međusobno povjerenje među članovima porodice, jedinstveno vaspitno djelovanje oba roditelja, dosljednost u vaspitnom djelovanju“ (Čatić, 2005, str. 177). Roditelji u pravilu prihvataju svoju obavezu roditelja, kao i odgovornost za svoje djete, i time pokazuju želju da pomognu svojoj djeci. Medutim, ma i onih roditelja koji svoju djecu doživljavaju kao teret, odbijajući time svaki način pomoći svom djetetu kako bi uspjelo u životu, kriveći ga za svoj lični neuspjeh. Zadatak koji nam predstoji je upravo i edukacija roditelja takve djece kako bi oni mogli shvatiti i razumjeti da za njihov životni neuspjeh nisu kriva njihova djeca, nego oni sami. Roditelji kojima je bitno njihovo djetete i njegov uspjeh pronaci će način da pomognu svom djetetu u njegovim obavezama vezanim za školu.

odbitanje pomoći od djeteta zavisi od motivisanosti roditelja ali i djece. Vajth i Kunc motivaciju shvataju kao „opšti pojam koji se odnosi na cijeli skup nagona, zahijeva, potreba, želja i sličnih sila“ (Weinrich i Kooztz, 1998, pp. 462). Oni motivaciju posmatraju kao sveukupnu reakciju u kojoj potrebe koje ljudi osjećaju vode do ispunjenja želja ili ka ostvarivanju ciljeva, što rezultira zadovoljstvom. „Motivacija je proces usmjerenja i održavanja određenog ponašanja, a bazira se na nekoj ljudskoj potrebi ili očekivanju koje treba da se zadovolji ili ispuni. Motivacija je individualni fenomen pod ljudskom kontrolom“ (Bogičević, 2004, str. 416). Na osnovu izloženog može se zaključiti da je motivacija proces pokretanja ljudske aktivnosti, koja se usmjerava prema postizanju određenih ciljeva.

Kako da roditelji motivišu djecu za školsko učenje? Da bi se moglo odgovoriti na ovo pitanje, potrebno je prilično utvrditi podjelu motivacije kako bi se na osnovu toga mogli promaći načini motivacije. Osnovna podjela motivacije je na unutrašnju i vanjsku. Unutrašnja motivacija podrazumijeva „da učenik uči bez nekog spoljašnjeg razloga. On ima potrebu da uči, nalazi zadovoljstvo u samom procesu učenja i u postizanju određenih ciljeva koje sam sebi postavi u učenju“ (Vučić, 2007, str. 74). Dakle, kod ove motivacije zadovoljstvo je u samoj aktivnosti koju osoba obavlja, npr. radost otkrivanja novog, potvrđivanje sposobnosti da se nešto sazna i nauči. U unutrašnje motive spadaju još „interesovanje, želja za saznanjem, motiv postignuća, potreba za kompetencijom, stepen aspiracija, cilj i namjera da se nešto nauči, prijatnosti i neprijatnosti gradiva“ (ibidem, str. 74).

Vanjska motivacija postoji kada aktivnost služi za dolaženje do nekog spoljašnjeg cilja. Dakle, spoljašnja motivacija se „zadovoljava ishodom i rezultatom aktivnosti, odnosno za koje je važan cilj koji se postiže datom aktivnošću, a ne sama aktivnost“ (Đurić, 1999, str. 106). Roditelji često primjenjuju različite podsticaje da bi bolje motivisali djecu za učenje kao što su: pohvala, pokude, nagrada, kazna, saradnja i drugo. Svakako da svaki od ovih podsticaja djeluju različito na svako dijete. Stoga bi roditelji morali znati da za svako pojedinačno dijete treba primijeniti i različiti podsticaj u postupku sa djetetom.

Motivacija djece kroz roditeljske instrukcije predstavlja složen proces usljed raznovrsnosti motiva, načina njihovog ispoljavanja i brojnih činilaca koji na njih utiču. Poznato je da se pojedini motivi, posebno oni koji pripadaju unutrašnjim mogu uspješno razvijati pute socializacije i odgoja djeteta. Prvu stvar koju roditelji treba da urade kako bi motivisali svoju djecu za školske obaveze jeste da stvore prijatnu klimu u kojoj će dijete učiti. Dijete treba u roditeljskom domu biti okruženo roditeljima koji ga vole, cijene i poštuju njegov identitet kako bi i samo moglo izgraditi svijest o sebi, o svojim sposobnostima i o svojoj ličnosti. Određenim istraživanjima je utvrđeno da učenici koji imaju visu procjenu svojih sposobnosti i svoje ličnosti postizu bolji školski uspjeh (Đurić, 1999). Ovdje treba isključiti i kaznu i prisilu prilikom roditeljske pomoći. Ako dijete nema tu prijatnu klimu, usvojiće određene frustracije, nesigurnost a time će mu opadati i želja da se postigne uspjeh. Ono što treba razvijati kod roditelja je upravo zdrava porodična situacija, koja isključuje svaki oblik nasilja nad djetetom, jer

objasniti djetetu zašto uči neko gradivo. Lakše, ovdje je važno i uključivanje djeteta u određivanje ciljeva jer to može snažno motivirati dijete. Često će i formalno uključivanje djeteta u izvođenje ciljeva učnja dati motivacione efekte kao i stvarno izvođenje ovih ciljeva“ (Suzić, 1999, str. 226). Kod određivanja ciljeva je važno povezati ih sa interesovanjem i opštim nivoom zrelosti djeteta. U postavljanju i izboru ciljeva postoje individualne razlike. Otuda potiču i razlike u zadovoljstvu i u značenju pojedinih ciljeva za svako dijete. Zbog toga je važno da roditelji upoznaju individualne razlike u pogledu posjednih ciljeva, da bi se adekvatnije uticalo na njihov razvoj. Obično ovdje roditelji griješe, ne poslušajući upravo navedene principe i u većini slučajeva nastojeći nametnuti svoje ciljeve kao ciljeve djeteta. Umjesto da motivišu djecu kroz postovanje dječih želja, roditelji nastoje kupiti dječiji trud i rad, govoreći djeci da ukoliko savladaju neko gradivo i dobiju dobru ocjenu, biće nagradeni bogatim poklonima, obično novcem. Na ovaj način roditelji prave dvostruku grešku, prvo, što dijete počinje učiti radi novca, a ne zbog samog sebe, a drugo, roditeljska trebaju ispuniti roditeljske obaveze zbog njih samih, a ne kao dar djetetu za ocjenu. Značajan motivacioni faktor roditeljske pomoći djeci u školskom učenju su i metode rada koje roditelji primjenjuju. Roditelji treba osposobiti za primjenu određenih metoda učenja kako bi olakšali djeci savladavanje nastavnih sadržaja. Prilikom rada sa djetecom roditelji trebaju imati interaktivni odnos sa djetetom, kako bi „dijete u radu na školskim sadržajima osjetilo uspjeh, zadovoljstvo postignuća i uzitak interakcije“ (ibidem, str. 227). U cilju što uspješnije primjene određenih metoda učenja, roditelji treba da nadu raznovrsne metode kako bi se izbjegla monotoniya primjene samo jednog ili istih metoda. Takođe, roditelji trebaju naći najadekvatniji metod za svoje dijete, jer svako dijete je individuala za sebe i zahijeva drugačiji pristup u radu. Na usvajanje određenih ciljeva roditelji imaju veliki uticaj, zbog toga je važno da se ti ciljevi jasno formulišu, kao i da se omogućí da se oni ostvare.

ZAKLJUČAK

Roditeljska instrukcija djeci u školskom učenju je značajan faktor u školskom uspjehu. Da bi roditelji mogli pružiti pomoć djeci, potrebno je da se ispuni niz elemenata koji bitno utiču na samu instrukciju. Porodica i uslovi koji vladaju u njoj utiču na pomoć djeci u školskom učenju. Za dobre instrukcije neophodna je saradnja porodice i škole, jer škola je ustanova gdje roditelji mogu dobiti punu podršku, ali i određena pedagoška znanja koja su neophodna prilikom pomoći djeci. Da bi djeca dobila potrebne instrukcije od svojih roditelja, potrebna je motivisanost i roditelja i djece. Roditelja u pravcu želje da se pomogne djetetu, a djeteta kao subjekta koji očekuje i rado prihvata pomoć jer mu je ona neophodna za školski uspjeh, to bitno utiče i na motivisanost svih učesnika u vaspitno-obrazovnom procesu. Roditeljska instrukcija veoma je bitna u školskom postizanju djeteta, ali i u razvoju djeteta kao kognitivnog, emocionalnog, socialnog i radno-akcionog bica. Roditelji instrukcije mogu provoditi na različite načine, a obično to čine putem empatisanja sa

svojim djetetom, putem pomoći djeci da smanje gradivo i napore kod učenja, emocionalnom podrškom, nadgledanjem onoga što dijete uči i načina na koji uči, te stvaranjem uslova da se kod djeteta probudi svijest, tj. metakognicija o onome što uči. Instrukcije u značajnoj mjeri zavisi od roditeljskog zadovoljstva koje uključuje osjećanja roditeljske kompetencije, osjećanja zadovoljstva ulogom usljed djetetovog napretka i uspostavljenih odnosa topline i uzajamnosti između roditelja i djeteta. Zbog toga je potrebno da roditelji imaju razvijeno samopouzdanja i svijesti da oni mogu da pomognu svom djetetu i da mogu da savladaju sadržaje koji su neophodni za pozitivan razvoj roditeljske kompetencije.

Na osnovu svega navedenog može se zaključiti da je roditeljska instrukcija kao pomoć djeci u školskom učenju veoma važan faktor u uspjehu djece, ali i da je važno pedagoški osposobiti roditelje za tu ulogu, što je zadatak škole kao vaspitno-obrazovne ustanove. Škola to može realizovati putem radionica za roditelje. Iznesene teorijske pretpostavke neće imati vrijednosti same po sebi ako se ne prihvate kao polazišta za uvođenje promjena i poboljšanje roditeljske prakse.

LITERATURA

1. Bogićević, B. (2004). *Menadžment ljudskih resursa*. Beograd: Čugura Print.
2. Čanić, R. (2005). *Osnovi porodične pedagogije*. Zenica: Pedagoški fakultet.
3. Đurić, D. (1999). *Psihologija u obrazovanju*. Sombor: Učiteljski fakultet.
4. Juul, J. (1996). *Vaše kompetentno dijete: za nove temeljne vrijednosti obitelji*. Zagreb: Eduka.
5. Mikuš-Kos, A. (2005). *Škola i mentalno zdravlje*. Gračanica: Osmijeh i Skupaj.
6. Pašalić Kreso, A. (2004). *Koordinatne obiteljskog odgoja*. Sarajevo: Jež.
7. Potkonjak, N. i Šimleša, P. (1989). *Pedagoška enciklopedija*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
8. Prodanović, Lj. (2000). *Roditelji i dete u osnovnoj školi*. Beograd: IŠRO „Privredno-finansijski vodič“.
9. Suzić, N. (1999). Motivacija u ciljno vođenom učenju. *Pedagoška stvarnost*, 3-4, 224-246. Preuzeto 9. decembra 2013. Sa <http://www.suzionenad.com/knjige.html>
10. Suzić, N. (2006). Traženje pomoći kao kognitivna strategija učenika. *Nastava i vaspitanje*, 3, 239-257. Preuzeto 24. oktobra 2015. sa <http://www.suzionenad.com/knjige.html>
11. Suzić, N. i Tunjić, V. (2001). Školsko postignuće i aspiracija roditelja. *Pedagoška stvarnost*, 1-2, 43-57.
12. Tomić, R. (2008). *Obiteljski odgoj*. Tuzla: OFF-SET.
13. Vučić, L. (2007). *Pedagoška psihologija*. Beograd: Centar za primijenjenu psihologiju.
14. Wehrlich, H. & Kuntz, H. (1998). *Menadžment*. Zagreb: Gospodarska misao.

PROFES

PROFE

Aln

Zavod z

APSTRAKT

U radu se i
Profesionalna
obavljane slo;
ispitati utjecaj
rehabilitacijski
stručnjaka. Na
(30,49%). Za pr
(Stamm, 2012
prosjječnom st
dobjenim rezu

Ključne rije
opterećenost, f

ABSTRACT

In his work, h
professional q
carrying out th
was to examir
education and
specialists. The
assessment, a
results show t
professional qu
conduct new re

Key words: cc
professional qu

UVOD

Edukacijsko-i
kvaliteti živo
osobama sa i
loša, to se rei